**ДОКЛАД
УПОЛНОМОЧЕННОГО
ПО ПРАВАМ
ЧЕЛОВЕКА
В РЕСПУБЛИКЕ
ТАТАРСТАН**

О СОБЛЮДЕНИИ ПРАВ И СВОБОД ЧЕЛОВЕКА И ГРАЖДАНИНА В РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН В 2017 ГОДУ

**ТАТАРСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫНДА
КЕШЕ ХОКУКЛАРЫ
БУЕНЧА ВӘКАЛӘТЛЕ
ВӘКИЛ ДОКЛАДЫ**

2017 ЕЛДА ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА КЕШЕ ҺӘМ ГРАЖДАННЫҢ ХОКУКЛАРЫН ҺӘМ ИРЕКЛӘРЕН САКЛАУ ТУРЫНДА

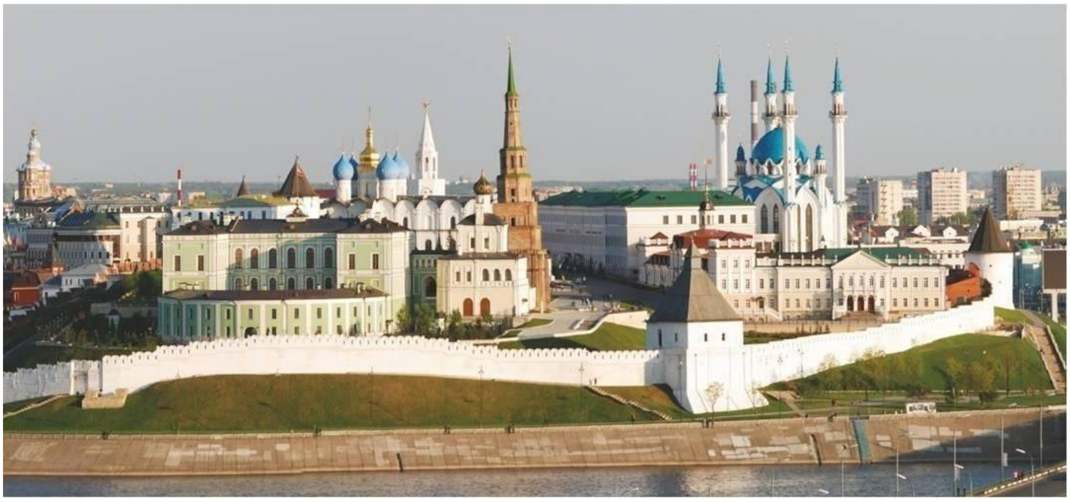

КАЗАНЬ 2018

ББК 67.99(2)0
УДК 342.7

С12

Доклад Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан «О соблюдении прав и свобод человека и гражданина в Республике Татарстан в 2017 году» подготовлен в соответствии со статьей 26 Закона Республики Татарстан от 03.03.2000 № 95 «Об Уполномоченном по правам человека в Республике Татарстан».

Сабурская С.Х.

С12 О соблюдении прав и свобод человека и гражданина в Республике Татарстан в 2017 году: доклад Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан / С.Х.Сабурская. – Казань: ГК «ШиП», 2018. – 108 с.

© Аппарат Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан

***

Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилнең «2017 елда Татарстан Республикасында кеше һәм гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклау турында» доклады «Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил турында» 2000 елның 3 мартындагы 95 номерлы Татарстан Республикасы Законының 26 статьясы нигезендә әзерләнде.

Сабурская С.Х.

С12 2017 елда Татарстан Республикасында кеше һәм гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклау турында: Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил доклады / С.Х. Сабурская. – Казан: ГК «ШиП», 2018. – 108 б.

© Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Аппараты

УПОЛНОМОЧЕННЫЙ ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА

В РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН

О СОБЛЮДЕНИИ ПРАВ И СВОБОД ЧЕЛОВЕКА И ГРАЖДАНИНА В РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН В 2017 ГОДУ

ДОКЛАД УПОЛНОМОЧЕННОГО ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА В РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН

СОДЕРЖАНИЕ

Введение……………………………………………………………5

Анализ обращений граждан………………………………………...6

Соблюдение прав человека в сфере трудовых (служебных) отношений………………………………………………………………13

Соблюдение жилищных прав граждан……………………………..18

Соблюдение прав человека на охрану здоровья и медицинскую помощь, образование, социальное обслуживание в условиях реорганизации социально значимых учреждений………………...25

Соблюдение прав инвалидов…………………………………........32

Соблюдение прав призывников и военнослужащих по призыву……………………………………………………………...38

Соблюдение прав человека в сфере миграционных отношений……………………………………………………………....41

Соблюдение прав лиц, содержащихся в учреждениях пенитенциарной системы…………………………………………….47

Заключение…………………………………………………………..52

Введение

Настоящий доклад о соблюдении прав и свобод человека и гражданина в Республике Татарстан подготовлен в соответствии со статьей 26 Закона Республики Татарстан от 3 марта 2000 года № 95 «Об Уполномоченном по правам человека в Республике Татарстан» и направляется Президенту Республики Татарстан, в Государственный Совет Республики Татарстан, Кабинет Министров Республики Татарстан, Конституционный суд Республики Татарстан, Верховный Суд Республики Татарстан, Арбитражный суд Республики Татарстан, Прокурору Республики Татарстан.

Подготовленный доклад основывается на обобщении результатов рассмотрения поступивших к Уполномоченному по правам человека в Республике Татарстан (далее – Уполномоченный) жалоб заявителей, итогов проверок, сведений государственной информационной системы «Народный контроль», данных государственных органов и органов местного самоуправления, а также информации, представленной общественными помощниками Уполномоченного, сообщений неправительственных правозащитных организаций и средств массовой информации, материалов республиканских межведомственных комиссий и других источников.

Содержанием настоящего доклада является анализ проблемных ситуаций по соблюдению трудовых прав, жилищных прав, прав граждан на охрану здоровья и медицинскую помощь, прав граждан на социальное обслуживание, прав граждан на образование. Доклад также содержит оценку отдельных ситуаций по обеспечению и защите прав инвалидов, военнослужащих по призыву, мигрантов и лиц, находящихся в местах принудительного содержания.

Анализ обращений граждан

Обращения граждан в значительной степени обуславливают содержание Доклада. В 2017 году к Уполномоченному поступило 3985 обращений, что на 13,3 % больше по сравнению с количеством обращений, поступивших в 2016 году (3549 обращений).

Количество обращений граждан к Уполномоченному по правам человека в Республике Татарстан в 2017 году

Показатели	**Количество обращений граждан**
Всего обращений	3985
Устных обращений	1850
Обращений в письменной форме и в виде электронного документа	2135

Спектр жалоб, поступающих к Уполномоченному по правам человека в Республике Татарстан, является широким, вместе с тем наибольшее количество обращений поступило по реализации жилищных прав граждан, в том числе по вопросам постановки граждан на учет в качестве нуждающихся в улучшении жилищных условий по программе социальной ипотеки и по договорам социального найма, обеспечения лиц из числа детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, специализированными жилыми помещениями, нарушения прав граждан, чьи денежные средства привлечены для строительства многоквартирных домов, низкого качества строительства отдельных домов по программе социальной ипотеки, качества оказания потребителям жилищно-коммунальных услуг. Всего по данной тематике в 2017 году поступило 793 обращения.

Также наиболее распространенными являются обращения граждан по вопросам социального обеспечения и социальной защиты граждан Республики Татарстан (462 обращения), обращения

о несогласии с судебными решениями (300 обращений), жалобы на сотрудников правоохранительных органов (271 обращение) и условия содержания в местах лишения свободы (197 обращений).

Подробная тематика обращений, поступивших в 2017 году к Уполномоченному по правам человека в Республике Татарстан, в сравнении с 2016 годом представлена в Таблице 1.

Таблица 1

Структура тематики обращений к Уполномоченному по правам человека в Республике Татарстан в 2017 году

Тематика обращений	**2016 год**		**2017 год**	
	Кол-во обр.	**%**	**Кол-во обр.**	**%**
Жилищные вопросы, в том числе вопросы жилищно-коммунального обслуживания	651	21,15	793	19,90
Несогласие с судебными решениями	247	7,04	300	7,53
Жалоба на сотрудников правоохранительных органов	334	8,51	271	6,80
Социальное обеспечение и социальная защита населения	427	10,17	462	11,59
Условия содержания лиц в местах принудительного содержания	287	5,57	197	4,94
Трудовое законодательство	272	5,54	152	3,81
Служба в вооруженных Силах РФ	51	3,04	74	1,86
Медицинское обслуживание	156	7,41	215	5,40
Образование	37	1,23	205	5,14
Земельные вопросы	66	1,93	88	2,21
Вопросы приема в гражданство РФ и паспортизации	122	2,7	99	2,48
Исполнительное производство	99	1,77	87	2,18
Вопросы предоставления правовой информации	146	6,2	256	6,42
Вопросы функционирования ГИС РТ «Народный контроль»	364	6,67	442	11,09
Другие вопросы	290	11,07	344	8,63
Всего:	3549	100	3985	100

Заключения Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан, содержащие рекомендации относительно возможных и необходимых мер восстановления прав и свобод, в 2017 году в адрес государственных органов, органов местного самоуправления и должностных лиц, в решениях или действиях (бездействии) которых было усмотрено нарушение прав и свобод человека и гражданина, чаще всего направлялись в связи с нарушением жилищных и трудовых прав.

Ряд обращений рассматривался Уполномоченным коллегиально посредством проведения рабочих совещаний, «круглых столов», заседаний Экспертного Совета при Уполномоченном и т.д.

Так, в связи с ситуацией, сложившейся в сфере урегулирования правового статуса лиц без гражданства, находящихся на территории Российской Федерации, по вопросам, связанным с невозможностью выдворения данной категории лиц в связи с отсутствием гражданства какого-либо государства и невозможностью получения свидетельства на возвращение в страну исхода, в апреле 2017 года было инициировано заседание Экспертного Совета при Уполномоченном.

По итогам Экспертного Совета в адрес федеральных органов исполнительной власти была направлена информация о принятых решениях с конкретными рекомендациями в части введения особого порядка определения статуса безгражданства и введения статуса лица без гражданства с соответствующим документированием, возможности предоставления лицам без гражданства, имеющим непогашенную (неснятую) судимость, права на осуществление трудовой деятельности на основании патента, установления конкретных сроков нахождения в специальных учреждениях временного содержания иностранных граждан и лиц без гражданства, подлежащих выдворению.

Вопросы соблюдения прав граждан на охрану здоровья и медицинскую помощь, обеспечения лекарственными средствами граждан, страдающих редкими (орфанными) заболеваниями, медико-социальной экспертизы, обеспечения техническими средствами

реабилитации и санаторно-курортными путевками стали предметом рассмотрения в рамках проведенного Уполномоченным по правам человека в Республике Татарстан в июне 2017 года в г. Казани заседания Координационного совета уполномоченных по правам человека в субъектах Приволжского федерального округа Российской Федерации с участием Уполномоченного по правам человека в Российской Федерации Т.Н. Москальковой.

Итоговым документом, принятым по итогам заседания, стало Решение Координационного совета, содержащее рекомендации, касающиеся обеспечения техническими средствами реабилитации (сокращение сроков закупок, осуществление закупочных предварительных процедур без наличия лимитов финансирования, совершенствования Порядка выплаты компенсации за самостоятельно приобретенные ТСР); получения денежной компенсации за самостоятельно приобретенную санаторно - курортную путевку; расширения перечня централизованно закупаемых за счет средств федерального бюджета лекарственных препаратов для обеспечения лиц, страдающих редкими (орфанными) заболеваниями, и направленное Уполномоченному по правам человека в Российской Федерации.

Совместный тематический прием Уполномоченного и заместителя руководителя следственного управления Следственного комитета Российской Федерации по Республике Татарстан был организован в г. Нижнекамске в связи с суицидом гражданина, содержащегося в камере ИВС Управления МВД России по Нижнекамскому муниципальному району, в октябре 2017 года по вопросам условий содержания граждан в местах принудительного содержания (принято 36 граждан).

Также в связи с кризисом в банковской сфере республики и прекращением деятельности ПАО «Татфондбанк» и «Интехбанк» совместный тематический прием был организован с министром внутренних дел по Республике Татарстан, в рамках которого граждане обратились по вопросам возврата денежных средств

и принятия мер по факту мошеннических действий со стороны сотрудников ПАО «Татфондбанк» при оформлении вкладов.

Всего в 2017 году состоялось 10 совместных тематических приемов граждан. Данные приемы были проведены совместно с руководством Министерства внутренних дел по Республике Татарстан, следственного управления Следственного комитета Российской Федерации, Министерства здравоохранения Республики Татарстан в Нижнекамском, Азнакаевском, Зеленодольском, Чистопольском, Лениногорском муниципальных районах, г. Казани и г. Набережные Челны.

В 2017 году также было проведено: 30 личных приемов в Аппарате Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан в рамках единого приемного дня граждан и в приемной Президента Российской Федерации в Республике Татарстан; личный прием в режиме видеоконференцсвязи; 5 личных выездных приемов в Лениногорском, Алькеевском, Альметьевском, Менделеевском, Новошешминском муниципальных районах Республики Татарстан; совместный прием в г. Казани с экс-прокурором Республики Татарстан К.Ф.Амировым.

В июне 2017 года в г. Казани впервые в Республике Татарстан состоялся совместный прием Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан и Уполномоченного по правам человека в Российской Федерации.

В рамках данного приема граждане обратились в адрес федерального Уполномоченного с жалобами на необъективное производство предварительного следствия и с просьбой о возобновлении производства по уголовному делу, об обеспечении лекарственным препаратом беременной женщины, страдающей редким (орфанным) заболеванием, по вопросу оказания содействия в усыновлении ребенка инвалидом I группы путем внесения изменений в федеральное законодательство, о несогласии с решением суда, отказавшего в лишении родительских прав бывшего супруга и др.

В 2017 году проведено 8 Дней правовой помощи совместно с РО ООО «Союз пенсионеров России» по Республике Татарстан для пенсионеров и иных социально незащищенных групп населения республики, в рамках которых было проконсультировано 429 человек, а также 9 Дней правовой помощи совместно с УФСИН России по Республике Татарстан в исправительных учреждениях, в рамках которых проконсультировано 355 человек, в том числе лично Уполномоченным по правам человека в Республике Татарстан - 84 человека.

В целях оказания доступной и бесплатной юридической помощи населению и правового просвещения граждан по вопросам жилищного права и жилищно-коммунального хозяйства совместно с некоммерческим партнерством «Региональный Центр общественного контроля в сфере жилищно-коммунального хозяйства», саморегулируемой организацией «Региональное некоммерческое партнерство «Содружество организаций управляющих многоквартирными домами Республики Татарстан» была внедрена практика проведения Дней правовой помощи по указанной тематике с участием управляющих организаций. Во втором полугодии 2017 года состоялось 5 Дней правовой помощи по вопросам жилищно-коммунального хозяйства, которые посетило 1100 человек, индивидуальные консультации получили 90 человек.

Совместно с объединением женщин-депутатов Государственного Совета Республики Татарстан «Мэрхэмэт-Милосердие» в 2017 году было проведено 2 телефонные «горячие линии» по вопросам о мерах по повышению рождаемости, зачислениия детей в общеобразовательные учреждения, организации летнего труда и отдыха детей и подростков и т.д., в рамках которых на прием обратилось 200 человек.

В сентябре 2017 году Уполномоченным совместно с руководством государственного регионального отделения Фонда социального страхования по Республике Татарстан и ГБУ «Главное бюро медико-социальной экспертизы» была организована телефонная «горячая линия» по вопросам соблюдения прав инвалидов, в том

числе на своевременное обеспечение качественными техническими средствами реабилитации, в рамках которой поступило 94 звонка.

Во всех муниципальных районах и городских округах республики действуют общественные приемные, возглавляемые общественными помощниками Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан.

В 2017 году в адрес общественных помощников обратилось 1798 граждан. Основными вопросами, с которыми граждане обращаются к общественным помощникам, являются жилищные, в том числе вопросы жилищно-коммунального обслуживания; вопросы социальной защиты и социального обеспечения; медицинского обслуживания, вопросы трудового законодательства, земельные вопросы и вопросы образования.

Уполномоченный как главный модератор государственной информационной системы Республики Татарстан «Народный контроль» в 2017 году продолжил работу по модерации поступающих уведомлений и мониторингу мер, принимаемых ответственными исполнителями по качественному рассмотрению уведомлений, и обоснованности присвоения уведомлениям статусов.

В 2017 году в ГИС РТ «Народный контроль» с учетом уведомлений, возвращенных в работу из всех статусов, опубликовано 50363 уведомления, что на 16 % больше по сравнению с прошлым годом (43387 заявок).

В 2017 году пользователи системы активнее всего подавали уведомления по категориям «Благоустройство территории» - 24866 уведомлений, «Содержание и ремонт муниципальных дорог» - 14177 уведомлений, «Организация дорожного движения» - 6476 уведомлений, «Жилищно-коммунальные услуги» - 5251 уведомление, «Нарушение правил торговли» - 2240 уведомлений, «Нарушение в наружной рекламе» - 2788 уведомлений и другим категориям.

Всего за 2017 год нами было возвращено в работу 3162 уведомления, наибольшее количество уведомлений возвращено по категории «Содержание и ремонт муниципальных дорог» - 885;

«Благоустройство территории» - 720 уведомлений, «Организация дорожного движения» - 669 уведомлений.

Отдельные проблемные вопросы, выявленные в рамках мониторинга уведомлений граждан, поступающих в течение года в ГИС РТ «Народный контроль», также были включены в содержание доклада.

Соблюдение прав человека в сфере трудовых (служебных) отношений

Конституция Российской Федерации провозглашает, что труд свободен, и каждый гражданин имеет право свободно распоряжаться своими способностями к труду, выбирать род деятельности и профессию. В то же время гарантированное и своевременное получение вознаграждения за труд является неотъемлемым правом каждого работника.

Несмотря на то, что не только компетентными надзорными органами, но и органами местного самоуправления Республики Татарстан велась системная работа по погашению задолженности по заработной плате, проблема невыплаты заработной платы в сроки, предусмотренные законодательством, не теряет своей остроты.

По официальным данным Территориального органа Федеральной службы государственной статистики по Республике Татарстан, просроченная задолженность по заработной плате по отчитавшимся предприятиям и организациям сельского хозяйства, охоты и лесозаготовок, обрабатывающих производств, строительства по состоянию на 1 января 2018 года составила 10,574 млн рублей. По данному показателю по сравнению с предыдущими годами ситуация кардинально не ухудшилась. Вместе с тем обращает на себя внимание тот факт, что в течение четырех месяцев (с июля по ноябрь 2017 года) задолженность по заработной плате постоянно возрастала. За этот период задолженность возросла с 5,916 до 12,444 млн рублей.

Обращение в суд – один из наиболее распространенных способов защиты трудовых прав граждан. В свою очередь, данные

Управления Федеральной службы судебных приставов по Республике Татарстан свидетельствуют о заметном увеличении числа исполнительных производств по взысканию задолженности по оплате труда, оконченных в связи с отсутствием имущества у должника, на которое может быть обращено взыскание. В 2017 году таких исполнительных производств было 146 (3,18 % от общего числа исполнительных производств, оконченных фактическим исполнением), тогда как в 2016 году всего 28 (0,37 % от общего числа исполнительных производств, оконченных фактическим исполнением). Одновременно с этим, по итогам прошедшего периода, существенно снизилось число исполнительных производств, оконченных в связи с признанием должника-организации банкротом и направлением исполнительного документа конкурсному управляющему (в 2017 году их было 319, в 2016 году – 583).

Четырехмесячный период роста задолженности по оплате труда в течение года, заметный рост количества должников-организаций, не признанных банкротами, но и не выплативших задолженность по заработной плате даже по решению суда, свидетельствует, на наш взгляд, об увеличении числа случаев, когда к недобросовестным работодателям своевременно не были приняты меры.

В связи с этим представляется целесообразным активизировать работу по выявлению организаций, в которых возможны риски невыплаты заработной платы (в том числе на основании сведений, представляемых центрами занятости населения, об организациях, в которых происходит высвобождение работников или вводится режим неполного рабочего времени, сведений отделений Пенсионного фонда Российской Федерации по Республике Татарстан и Государственного учреждения – регионального Фонда социального страхования Российской Федерации по Республике Татарстан о предприятиях, имеющих задолженность по уплате обязательных платежей в государственные внебюджетные фонды, сведений Управления Федеральной налоговой службы по Республике Татарстан о предприятиях, имеющих задолженность по уплате налогов и принятию оперативных мер, направленных

на предупреждение образования задолженности по заработной плате, в диалоге с руководителями предприятий-должников и профсоюзными организациями (при их наличии).

Ненадлежащее оформление трудовых отношений – один из видов нарушений, с которым мы сталкиваемся в своей текущей деятельности при проведении проверок по жалобам. При этом факты ненадлежащего оформления трудовых отношений происходят не только в коммерческих структурах, но и в отдельных органах местного самоуправления.

В ряде муниципальных образований республики существует проблема несоблюдения гарантий трудовых прав специалистов органов опеки и попечительства.

Так, в наш адрес поступило коллективное обращение сотрудников сектора опеки и попечительства одного из муниципальных образований в связи с тем, что их должности не включены в перечень должностей муниципальных служащих. Уполномоченным было направлено заключение с рекомендациями устранить нарушения трудовых прав специалистов органов опеки и попечительства.

Согласно информации, поступившей из Министерства образования и науки Республики Татарстан, в Альметьевском, Верхнеуслонском, Мамадышском и Пестречинском муниципальных районах в нарушение положений постановления Кабинета Министров Республики Татарстан от 1 декабря 2008 года № 843 «Об утверждении Порядка реализации переданных полномочий по осуществлению деятельности по опеке и попечительству в отношении несовершеннолетних лиц Республики Татарстан» специалисты по охране прав ребенка органа опеки и попечительства не являются муниципальными служащими.

Количество муниципальных образований, где должности специалистов органа опеки и попечительства по охране прав совершеннолетних лиц, признанных судом недееспособными или ограниченно дееспособными, не включены в реестр муниципальных служащих, еще больше. По информации Министерства

здравоохранения Республики Татарстан, на конец 2017 года в 13 муниципальных районах республики (Актанышский, Альметьевский, Атнинский, Балтасинский, Бугульминский, Буинский, Верхнеуслонский, Высокогорский, Камско-Устьинский, Мамадышский, Пестречинский, Сабинский, Тюлячинский) должность специалиста органа опеки и попечительства по охране прав совершеннолетних лиц, признанных судом недееспособными или ограниченно дееспособными, не включена в реестр муниципальных служащих.

Следует отметить, что соответствующего нормативного предписания в отношении указанных специалистов в настоящее время нет, хотя они также занимаются защитой прав и законных интересов представителей социально уязвимой категории населения.

В этой связи считаю целесообразным Кабинету Министров Республики Татарстан рассмотреть вопрос о принятии нормативного правового акта, в соответствии с которым специалисты органа опеки и попечительства по охране прав совершеннолетних лиц, признанных судом недееспособными или ограниченно дееспособными, должны являться муниципальными служащими.

Вопросы сохранения жизни и здоровья работающих граждан в республике остаются в числе наиболее актуальных в сфере социально-трудовых отношений.

По данным Федерации профсоюзов Республики Татарстан, увеличивается доля работающих в организациях республики всех форм собственности, рабочие места которых не отвечают санитарно-гигиеническим требованиям (51% или 467 тысяч работников). Таким образом, каждый второй работник крупного или среднего предприятия подвергает риску свое здоровье вплоть до развития профессиональных заболеваний. Около 240 тысяч человек продолжают работать в контакте с вредными факторами производственной среды. Около тысячи человек заняты на оборудовании, не отвечающем требованиям безопасности.

По оперативным данным Государственной инспекции труда в Республике Татарстан на 01.01.2018 на производстве

из-за несчастных случаев с тяжелыми последствиями пострадали 140 человек (в 2016 году – 156). При этом в отдельных муниципальных районах республики заметно увеличение в целом числа несчастных случаев на производстве. Большую тревогу вызывает рост производственного травматизма в 5 раз в Азнакаевском, Алексеевском районах, в 4 раза – в Менделеевском, более чем в 2 раза в Тукаевском и Ютазинском муниципальных районах.

В течение нескольких лет в Республике Татарстан фиксируется снижение числа случаев производственного травматизма со смертельным исходом. Если в недалеком 2013 году несчастных случаев со смертельным исходом было 107, то в 2017 году – 44. Меньшее число смертей людей на производстве не обусловлено случайными обстоятельствами. В республике проводится системная работа не только по привлечению к ответственности работодателей, не обеспечивающих безопасные условия труда, но и принимаются мероприятия превентивного характера.

К сожалению, регистрируется рост смертельного травматизма в отдельных отраслях экономики. Два несчастных случая, приведших к смертельному исходу, произошли в учреждениях здравоохранения (в 2016 году их не было). Три несчастных случая на производстве со смертельным исходом произошли в агропромышленном комплексе (в 2016 году не было).

По сравнению с 2016 годом увеличилось число случаев смертельного травматизма на предприятиях строительной отрасли (в 2017 году их было 13, а в 2016 году – 10). При этом при выполнении строительных работ трагические случаи также происходят и с людьми, с которыми трудовые отношения надлежащим образом не оформлялись. Степень социальной ответственности к охране труда людей, работающих на стройке без трудового договора, гораздо ниже.

Как пример, случай, широко освещенный средствами массовой информации, когда на строительной площадке при строительстве школы в г. Арске погиб молодой парень, фактически

осуществлявший деятельность разнорабочего. Впоследствии в суде из-за отсутствия заключенного трудового договора представителем строительной организации ООО «Стройсервис» даже не признавалось требование близкого родственника погибшего составить акт по форме Н-1 о несчастном случае на производстве, произошедшем с работником при исполнении трудовых обязанностей, а также не признавался ряд других требований, связанных с установлением факта трудовых отношений.

Считаем, что за организациями, которые «маскируют» трудовые отношения работающих на стройке и в других отраслях с повышенным риском травматизма людей под иные отношения, необходим особый контроль со стороны государственных органов и органов местного самоуправления. С учетом поправок в статью 360 Трудового кодекса Российской Федерации, наряду с жалобами граждан, информация от государственных органов и органов местного самоуправления о нарушениях оформления трудовых отношений будет являться основанием для проведения внеплановой проверки государственными инспекторами труда.

Соблюдение трудовых прав человека предполагает необходимость повышения эффективности контроля за соблюдением законодательства со стороны работодателей. Контроль должен иметь и превентивный характер. Особенно это актуально в отношении работодателей, неоднократно допускающих нарушения трудового законодательства.

Соблюдение жилищных прав граждан

В Республике Татарстан сохраняются высокие темпы строительства жилья. Согласно информации Министерства строительства, архитектуры и жилищно-коммунального хозяйства Республики Татарстан, по итогам 2017 года в республике введено 2408,1 тыс.кв. метров жилья.

В рамках программы для ветеранов Великой Отечественной войны свои жилищные условия в 2017 году улучшили 32 ветерана,

в настоящее время для обеспечения ветеранов жильем ведется строительство 12 домов, из них 4 жилых дома завершены строительством, 5 домов находятся в высокой степени готовности, 3 – в средней степени. На улучшение жилищных условий отдельных категорий граждан из республиканского бюджета в прошлом году были выделены средства на обеспечение жильем 159 семей, были оформлены жилищные сертификаты 50 многодетным семьям.

Высокие темпы строительства жилья поддерживаются, в том числе, за счет действующей в республике программы социальной ипотеки, в рамках которой улучшили свои жилищные условия более 90 тысяч семей. Предусмотренные в 2017 году на реализацию программы социальной ипотеки 17,6 млрд рублей позволили не только ввести в эксплуатацию 178 жилых домов на 8358 квартир, но и обеспечили на 2018 год задел строительства более чем 87 домов на 9711 квартир.

Вместе с тем, говоря о высоком объеме вводимого в эксплуатацию жилья, в том числе в рамках программы социальной ипотеки, нельзя не отметить несвоевременное строительство ряда многоквартирных домов, в том числе в жилом комплексе «Салават Купере».

Другая проблема – качество строительства. В адрес Уполномоченного продолжают поступать жалобы граждан, связанные с низким качеством строительства отдельных домов по программе социальной ипотеки, введенных в эксплуатацию в городе Казани: ул. Глушко, д. 4 и 6, ул. Актайская, д. 7, ул. Адоратского, д. 4а, ул. Сабан, д. 2а.

20 сентября 2017 года вступило в законную силу решение Арбитражного суда Республики Татарстан о понуждении устранить строительные недоделки д. № 4 по ул. Глушко г. Казани. Жалобы жителей дома известны некоммерческой организации «Государственный жилищный фонд при Президенте Республики Татарстан» еще с 2015 года. Однако оперативных мер принято не было, и после вступления судебного решения в законную силу спор об объемах обязательств по устранению строительных

недоделок между Фондом как инвестором-застройщиком и подрядной организацией, которая была заменена, продолжился до декабря 2017 года, пока не была рассмотрена кассационная жалоба. Фактически меры по устранению строительных дефектов в жилых домах не принимались.

В этой связи считаем целесообразным рекомендовать некоммерческой организации «Государственный жилищный фонд при Президенте Республики Татарстан» в случаях замены подрядной организации, осуществляющей строительство жилых домов по программе социальной ипотеки, и оформлении договорных отношений с новой подрядной организацией предусматривать конкретный объем обязательств по устранению строительных дефектов, возникших по вине предыдущей подрядной организации, при выявлении таковых в процессе эксплуатации жилого дома в период гарантийного срока.

В Российской Федерации остро стоит вопрос предоставления многодетным семьям земельных участков на безвозмездной основе.

На конец 2017 года только в г. Казани за весь период действия программы была обеспечена земельными участками 3491 многодетная семья. Количество семей, состоящих в очереди на получение земельных участков, составляет более 15 тысяч, при имеющихся чуть более, чем 3 тысячах свободных земельных участков, что говорит о дефиците земельных участков в республике. Только по городу Казани дефицит земельных участков составляет 70 % (7100), по г. Набережные Челны – 58 % земельных участков (3500).

В отдельных случаях дефицит земельных участков приводит к жалобам граждан о несоблюдении порядка предоставления многодетным семьям земельных участков.

Так, в наш адрес поступила жалоба жителей города Набережные Челны о нарушении сроков предоставления земельных участков.

В ходе проверки было установлено, что две многодетные семьи были включены с 2013 года в списки на предоставление земельного участка и только в 2016 году однократно были приглашены

на процедуру выбора земельного участка. Впоследствии земельные участки предлагались другим многодетным семьям, включенным в списки позже.

Земельный кодекс Республики Татарстан определил, что только при троекратном отказе от выбора земельного участка либо троекратной неявке на процедуру выбора земельного участка гражданин исключается из списка.

Вышеуказанные многодетные семьи заявителей должны были троекратно приглашаться на процедуру выбора земельного участка, что органами местного самоуправления сделано не было. В связи с этим Уполномоченным в целях восстановления нарушенных прав и свобод было направлено соответствующее заключение.

Обеспечение жилыми помещениями детей-сирот, детей, оставшихся без попечения родителей, и лиц из их числа – одна из тем, которая находится на постоянном контроле Уполномоченного.

В рамках реализации прав детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, и лиц из их числа на жилье заключены контракты на приобретение в собственность Республики Татарстан 305 жилых помещений для детей-сирот. В 2018 году планируется обеспечить жильем 297 детей-сирот.

Анализ жалоб показывает, что имеются случаи неправомерных отказов Министерства образования и науки Республики Татарстан во включении заявителей в список детей-сирот, подлежащих обеспечению жилыми помещениями специализированного жилищного фонда.

Речь идет о случаях, когда лицо из числа детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, имеет жилое помещение, но оно является невозможным для проживания по основаниям, предусмотренным федеральным и республиканским законодательствами.

Так, в адрес Уполномоченного поступило обращение жителя г. Бугульмы о необеспечении его как лица из числа детей-сирот жилым помещением специализированного жилищного фонда.

Министерством образования и науки Республики Татарстан заявителю было отказано во включении в список граждан, нуждающихся в жилом помещении, по той причине, что за ним было закреплено жилое помещение в виде однокомнатной квартиры муниципального жилищного фонда площадью более учетной нормы, в которой на момент рассмотрения заявления никто не проживал. Однако Министерством образования и науки Республики Татарстан не было учтено, что, наряду с заявителем, самостоятельное право пользования жилым помещением имело лицо, не являющееся членом семьи заявителя. При вынесении решения об отказе в предоставлении жилого помещения специализированного жилищного фонда министерство не обладало сведениями о расторжении договора социального найма с таким человеком.

Жительнице Зеленодольского района Министерством образования и науки Республики Татарстан было отказано во включении в список граждан, нуждающихся в жилом помещении, в связи с наличием в общей долевой собственности жилого помещения площадью более учетной нормы. Впоследствии заявительница была включена в список граждан по причине признания жилого помещения непригодным для проживания из-за несоответствия санитарным и техническим правилам и нормам. Однако и здесь министерством при вынесении решения не было учтено, что сособственником жилого помещения является лицо, не являющееся членом семьи заявительницы.

Полагаем, что Министерству образования и науки Республики Татарстан при рассмотрении заявлений об обеспечении жилыми помещениями специализированного жилищного фонда лиц из числа детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, которые являются собственниками жилых помещений или нанимателями жилых помещений по договору социального найма, в каждом случае следует учитывать наличие или отсутствие лиц, имеющих, наряду с заявителем, самостоятельное право пользования жилым помещением, с учетом положений пункта 1 части 4 статьи 1 Закона Республики Татарстан от 12.01.2013 № 8-ЗРТ «Об обеспечении

жилыми помещениями детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, и о внесении изменения в статью 8 Закона Республики Татарстан «Об адресной социальной поддержке населения в Республике Татарстан».

Реализация жилищных прав – это комфортное и безопасное проживание граждан в жилых помещениях, которое, в свою очередь, включает в себя проведение капитального и текущего ремонта, благоустройство придомовых территорий, обеспечение коммунальными услугами надлежащего качества, предоставляемыми без перерывов.

Жители республики регулярно обращаются в адрес Уполномоченного по вопросам начисления платы за жилищно-коммунальные услуги, раскрытия информации, порядка проведения общих собраний собственников помещений.

Учитывая обширный спектр тематики обращений, поступающих в адрес Уполномоченного, нами совместно с некоммерческим партнерством «Региональный Центр общественного контроля в сфере жилищно-коммунального хозяйства» и саморегулируемой организацией «Региональное некоммерческое партнерство «Содружество организаций управляющих многоквартирными домами Республики Татарстан» в муниципальных районах республики и в районах г. Казани проведены тематические Дни правовой помощи для населения по вопросам жилищно-коммунального хозяйства с приглашением представителей управляющих организаций.

Во втором полугодии 2017 года нами были организованы и проведены шесть Дней правовой помощи для жителей г. Казани, Буинского и Рыбно-Слободского районов республики с участием представителей Государственной жилищной инспекции Республики Татарстан, Управления Федеральной службы по надзору в сфере защиты прав потребителей и благополучия человека по Республике Татарстан, органов прокуратуры, Министерства строительства, архитектуры и жилищно-коммунального хозяйства Республики Татарстан, исполнительных комитетов муниципальных районов и городов Республики Татарстан, Нотариальной палаты Республики

Татарстан, Адвокатской палаты Республики Татарстан, Государственного комитета Республики Татарстан по тарифам, ресурсоснабжающих организаций.

В рамках Дней правовой помощи для жителей были организованы тематические лекции в сфере жилищно-коммунального хозяйства, которые прослушали более 1100 человек, а также 147 гражданам была оказана бесплатная юридическая помощь.

По некоторым обращениям потребовалось наше прямое вмешательство.

Так, после вмешательства Уполномоченного были положительно решены следующие вопросы: благоустроена придомовая территория дома № 40 по ул. Х. Мавлютова г. Казани; осуществлен ремонт отопительной системы в жилом доме № 3 по ул. Окольной г. Казани; устранены негативные факторы в деятельности магазинов, влияющих на благоприятные условия проживания жителей домов; проведен текущий ремонт жилого дома № 4 по ул. Кирова г. Альметьевска.

Поступают жалобы жителей республики о незаконности действий управляющих организаций в части приостановления или ограничения подачи коммунальных услуг. Ситуации бывают разные. Есть и такие, когда люди, даже не будучи неплательщиками, не защищены от неправомерных действий управляющих организаций, принявших решение о приостановлении или ограничении подачи коммунальных услуг.

Один из случаев, выявленный в ходе проверки, когда неплательщик коммунальных услуг продал свою квартиру, а управляющая организация приостановила подачу коммунальной услуги новому собственнику, хотя по договору купли-продажи новый собственник не брал на себя обязательства оплаты долгов предыдущего собственника.

Анализ судебной практики показывает, что случаи предъявления к собственникам жилых помещений требований по оплате задолженности, образовавшейся при прежнем собственнике, не единичны.

В этой связи считаем целесообразным рекомендовать Государственной жилищной инспекции Республики Татарстан и органам муниципального жилищного контроля рассмотреть вопрос о принятии мер, направленных на предупреждение действий управляющих организаций по приостановлению или ограничению предоставления коммунальных услуг нанимателям или собственникам жилых помещений по причине задолженности по оплате коммунальных услуг, образовавшейся в период проживания в жилом помещении прежних нанимателей или собственников (за исключением случаев, когда обязательства по оплате задолженности были предусмотрены договором купли-продажи жилого помещения с прежним собственником).

Вопросы, связанные с осуществлением гражданами жилищных прав, являются одними из важнейших. Рассчитываем, что данные предложения, направленные на защиту и восстановление жилищных прав граждан, будут поддержаны органами власти.

Соблюдение прав человека на охрану здоровья и медицинскую помощь, образование, социальное обслуживание в условиях реорганизации социально значимых учреждений

В Республике Татарстан принимаются программы, направленные на оптимизацию деятельности различных учреждений социальной инфрастуктуры. Среди них особое место занимают учреждения медицинского и социального обслуживания, образования.

Наряду с процессами реформирования учреждений здравоохранения, социального обслуживания, образования важно обеспечить набор социальных прав граждан и объем гарантий, установленных законодательством.

Актуальным, по нашему мнению, остается вопрос соблюдения прав граждан на доступность медицинской помощи в связи с закрытием родильных отделений в отдельных муниципальных образованиях республики и удаленностью медицинских учреждений

от места жительства.

С 1 декабря 2016 года было закрыто 8 родильных отделений в Апастовской, Верхнеуслонской, Кайбицкой, Камско-Устьинской, Новошешминской, Муслюмовской, Рыбно-Слободской, Черемшанской центральных районных больницах. С 1 января 2017 года были закрыты родильные дома еще в 3 муниципальных образованиях (Спасском, Мензелинском, Пестречинском районах республики). Все беременные женщины из указанных муниципальных районов направляются на роды в межмуниципальные центры. Отдаленность места родоразрешения от места проживания вызвало вполне обоснованную тревогу и озабоченность женщин и их родственников.

Согласно информации Министерства здравоохранения Республики Татарстан, для транспортировки беременных, рожениц в межмуниципальные центры центральным районным больницам выделен санитарный транспорт. Выписка родильниц с новорожденными из межмуниципальных центров в закрепленные сельские территории осуществляется на санитарном автотранспорте при сопровождении среднего медицинского работника.

Однако результаты проведенных Уполномоченным проверок по вопросам организации маршрутизации беременных женщин, рожениц, выписки родильниц с новорожденными из межмуниципальных центров в закрепленные сельские территории показали, что вопрос о транспортировке родильниц с новорожденными к местам проживания решен не был.

Так, из ГАУЗ «Апастовская центральная районная больница» в межмуниципальные центры было направлено 72 пациента на санитарном транспорте ЦРБ. Случай доставления родильницы и новорожденного санитарным транспортом больницы к месту проживания из РКБ г. Казани имел место лишь один раз.

В ходе проверки ГАУЗ «Пестречинская центральная районная больница» установлено, что в 2017 году 259 беременных женщин были направлены в межмуниципальные центры в г. Казани и г. Зеленодольске на санитарном транспорте центральной районной

больницы (8 родов принято в ГАУЗ «Пестречинская центральная районная больница»). Выписка и доставка родильницы и новорожденного из межмуниципальных центров к месту проживания осуществлялась санитарным транспортом в присутствии и сопровождении медицинского работника только в случае наличия патологии новорожденного в послеродовом периоде. Остальные родильницы вывезены родственниками на личном транспорте.

Сведений о том, что роженицы (родильницы) и их родственники информированы о возможности бесплатной транспортировки санитарным транспортом ГАУЗ «Апастовская центральная районная больница», «Пестречинская центральная районная больница» в межмуниципальный центр и обратно к месту проживания, в ходе проверки не представлено.

Ситуация усугубляется тем, что Министерством здравоохранения Республики Татарстан порядок транспортировки беременных в медицинскую организацию, предоставляющую медицинскую услугу, до настоящего времени не утвержден.

В целях недопущения нарушения прав граждан считаем необходимым Министерству здравоохранения Республики Татарстан принять меры по организации учреждениями здравоохранения, где закрыты родильные отделения, перевозки родильниц и новорожденных из межмуниципальных центров к месту проживания санитарным транспортом.

Также озабоченность Уполномоченного вызывает наметившаяся тенденция закрытия социально-реабилитационных отделений комплексных центров социального обслуживания в муниципальных образованиях Республики Татарстан. За последние годы их количество неуклонно снижается. С 2013 года в республике закрыты 4 социально-реабилитационных отделения.

Так, в 2017 году постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 03.03.2017 № 126 «Об оптимизации структуры государственного автономного учреждения социального обслуживания «Комплексный центр социального обслуживания населения «Рэхэт» Министерства труда, занятости и социальной

защиты Республики Татарстан в Зеленодольском муниципальном районе» ликвидировано социально-реабилитационное отделение в структуре указанного учреждения социального обслуживания на 45 койко-мест.

Закрытие указанного отделения вызвало недовольство граждан, являвшихся получателями социальной услуги, и многочисленные обращения в адрес различных государственных органов Республики Татарстан, в том числе и в адрес Уполномоченного, а также в адрес и государственных органов Российской Федерации.

При этом получение услуги в социально-реабилитационном отделении имело достаточно большую востребованность. Так, согласно информации Министерства труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан, в 2016 году социальные услуги в социально-реабилитационном отделении государственного автономного учреждения социального обслуживания «Комплексный центр социального обслуживания населения «Рэхэт» Министерства труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан в Зеленодольском муниципальном районе» получали 780 человек, две трети получателей – пенсионеры. В настоящее время граждане из числа получателей социальной услуги, проживающие в Зеленодольском муниципальном районе, не могут ее получить, поскольку альтернатива в виде другого поставщика услуг социального обслуживания на территории указанного муниципального образования отсутствует.

Подпрограмма «Модернизация и развитие социального обслуживания населения Республики Татарстан» на 2014–2020 годы обозначила в качестве задачи развитие негосударственного сектора в сфере социального обслуживания населения. Однако в настоящее время существующий негосударственный сектор в сфере социального обслуживания населения, к сожалению, не может в полном объеме заменить действующие социально-реабилитационные отделения комплексных центров социального обслуживания населения.

При том, что очередь на санаторно-курортное лечение исчисляется не одним десятком тысяч граждан, получатели

социальных услуг используют возможности социально-реабилитационных отделений комплексных центров социального обслуживания населения. Имеющегося количества койко-мест в них (421) недостаточно для удовлетворения потребности граждан.

Учитывая, что принятие решений по реорганизации учреждений социального обслуживания вызывает социальную напряженность в обществе, представляется целесообразным Правительству Республики Татарстан рассмотреть вопрос о возможности сохранения социально-реабилитационных отделений комплексных центров социального обслуживания Министерства труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан в муниципальных образованиях Республики Татарстан.

Вопросы обеспечения прав граждан на образование в связи с реорганизацией образовательных организаций в муниципальных образованиях республики также были предметом рассмотрения Уполномоченного в прошедшем году.

Согласно действующему законодательству сам факт реорганизации или ликвидации муниципальной общеобразовательной организации не может считаться нарушением прав несовершеннолетних на получение образования. Однако до принятия решения о реорганизации необходимо, чтобы была проведена оценка последствий принятия такого решения с учетом сохранения на территории муниципального образования условий для получения гражданами образования и сохранения иных условий развития конкретной территории.

Кроме того, в соответствии с федеральным и республиканским законодательствами принятие решения о реорганизации или ликвидации муниципальной общеобразовательной организации, расположенной в сельском поселении, не допускается без учета мнения жителей данного сельского поселения.

Федеральным законодательством установлено также, что мнение жителей с целью его учета при принятии решений органами местного самоуправления и должностными лицами местного самоуправления, а также органами государственной власти

выявляется путем опроса граждан, проводимого на всей территории муниципального образования или на части его территории.

Вместе с тем на практике Уполномоченный сталкивается с фактами нарушения установленного порядка, выражающимися в несоблюдении вышеуказанных требований федерального законодательства.

Так, нормативным правовым актом Исполнительного комитета Пестречинского муниципального района Республики Татарстан было установлено, что вместо схода жителей сельского поселения или опроса населения проводится лишь собрание жителей сельского поселения. Впоследствии данное положение было признано Конституционным судом Республики Татарстан не соответствующим Конституции Республики Татарстан.

В свою очередь, даже при наличии соответствующей нормативной правовой базы имеют место случаи несоблюдения этих положений при реорганизации образовательных организаций.

Так, в ходе рассмотрения коллективной жалобы жителей села Верхний Багряж в связи с реорганизацией общеобразовательной организации МБОУ «Верхнебагряжская основная общеобразовательная школа» Заинского муниципального района путем присоединения к МБОУ «Сарсаз-Багряжская основная общеобразовательная школа» Заинского муниципального района было установлено, что в качестве документа, подтверждающего учет мнения жителей сельского поселения относительно реорганизации муниципальной общеобразовательной организации был представлен протокол родительского собрания.

Проведение родительского собрания не может подменить установленный федеральным законодательством порядок. Таким образом, были нарушены права жителей на выявление их мнения. В связи с этим Уполномоченный направил в адрес руководителя Исполнительного комитета Заинского муниципального района заключение с рекомендацией до завершения реорганизации образовательной организации провести опрос жителей сельского

поселения и принять окончательное решение по данному вопросу с учетом их мнения.

Форма выявления и учета мнения граждан в виде решения собрания жителей сельского поселения, а не в виде опроса или схода не позволяет гражданам реализовать право на изложение своего мнения о предполагаемой реорганизации образовательной организации и на обязательный учет такого мнения, а также не гарантирует гражданам право на получение обоснованного ответа о причинах принятия органами местного самоуправления решения, не согласующегося с результатами опроса.

По мнению Уполномоченного, в практике подобные случаи нарушения прав жителей сельского поселения на выявление их мнения, и как следствие, нарушение права граждан на образование, в будущем должны быть исключены.

В связи с реорганизацией образовательных организаций в адрес Уполномоченного поступали обращения граждан по вопросу организации перевозки школьников, проживающих в пгт. Васильево Зеленодольского муниципального района, о ненадлежащем состоянии дороги. В отсутствие маршрута общественного транспорта, школьного автобуса учащиеся МБОУ «Васильевская средняя общеобразовательная школа № 2 имени Героя Советского Союза Николая Соболева Зеленодольского муниципального района» вынуждены пешком добираться до школы. В связи с этим Уполномоченным рекомендовано провести обследование маршрутной сети и организовать работу по определению необходимости введения общественного транспорта, а также запланировать ремонт дороги.

Реформирование учреждений социальной инфраструктуры должно сопровождаться неукоснительным соблюдением конституционного положения о Российской Федерации как о социальном государстве, политика которого направлена на создание условий, обеспечивающих достойную жизнь и свободное развитие человека.

Данное положение должно реализовываться через обеспечение государственной поддержки семьи, материнства, отцовства и детства, инвалидов и пожилых граждан, развитие системы социальных служб, установление различных гарантий социальной защиты, реализацию права на охрану здоровья и медицинскую помощь.

В этой связи оптимизация учреждений социальной инфраструктуры не должна повлечь за собой снижение достигнутого уровня защиты их прав и свобод, гарантий их социальной защищенности.

Соблюдение прав инвалидов

2017 год стал годом принятия важных решений в части соблюдения прав инвалидов.

Постановлением Правительства Российской Федерации от 9 ноября 2017 г. № 1345 утверждено положение о проведении независимой оценки качества оказания услуг федеральными учреждениями медико-социальной экспертизы. Распоряжением Правительства Российской Федерации от 22 ноября 2017 г. № 2599-р в целях создания конкурентоспособной, устойчивой, структурно сбалансированной отрасли промышленности по производству товаров реабилитационной направленности, удовлетворяющей потребностям и запросам граждан Российской Федерации, утверждена Стратегия развития производства промышленной продукции реабилитационной направленности до 2025 года. Федеральным законом от 26 июля 2017 года № 202-ФЗ «О внесении изменений в Федеральный закон «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» и статьей 9.1 Федерального закона «О физической культуре и спорте в Российской Федерации» органы местного самоуправления наделены правом оказывать содействие развитию физической культуры и спорта инвалидов, лиц с ограниченными возможностями здоровья, адаптивной физической культуры и адаптивного спорта.

В декабре 2017 г. Президент России Владимир Владимирович Путин встретился с представителями профильных общественных организаций и профессиональных сообществ, занимающихся проблемами людей с ограничениями по здоровью, на которых также был озвучен ряд важных решений в этой сфере.

В прошедшем году Уполномоченным проводились мероприятия, направленные на соблюдение и защиту прав граждан, признанных инвалидами.

Так, по инициативе Уполномоченного в июне был проведен Координационный совет уполномоченных по правам человека в Приволжском федеральном округе по вопросам медико-социальной экспертизы и обеспечения техническими средствами реабилитации и санаторно-курортными путевками.

По итогам Координационного совета были приняты решения о необходимости внесения изменений в порядок заключения государственных контрактов на закупку технических средств реабилитации, о расширении перечня заболеваний для признания инвалидом, установления стопроцентной компенсации за самостоятельно приобретенные технические средства реабилитации и рассмотрения вопроса об установлении компенсации за самостоятельно приобретенную санаторно-курортную путевку в случае, если гражданин не получил в течение календарного года санаторно-курортного лечения.

Предложения были направлены в адрес Уполномоченного по правам человека в Российской Федерации для обращения в адрес Правительства Российской Федерации и Государственной Думы Федерального Собрания Российской Федерации.

По информации Государственного учреждения – регионального отделения Фонда социального страхования Российской Федерации по Республике Татарстан с начала 2017 года принято 78 тысяч заявок на обеспечение техническими средствами реабилитации, из которых уже обеспечено более 76 тысяч, соответственно исполнение порядка 92 %.

Вместе с тем жалобы в адрес Уполномоченного о непредоставлении технических средств реабилитации по-прежнему регулярны.

В условиях дефицита финансовых средств, позволяющих обеспечить нуждающихся в технических средствах реабилитации инвалидов в полном объеме, важное значение имеют вопросы, связанные с выплатой компенсации инвалиду, приобретшему технические средства реабилитации за собственный счет.

Действующим законодательством предусмотрен механизм компенсации за самостоятельно приобретенное инвалидом техническое средство реабилитации и (или) оказанную услугу, включая порядок определения ее размера. Компенсация выплачивается территориальными органами Фонда социального страхования Российской Федерации. По информации Государственного учреждения – регионального отделения Фонда социального страхования Российской Федерации по Республике Татарстан в 2017 году на выплату за самостоятельное приобретение технических средств реабилитации и протезно-ортопедических изделий было получено и использовано 137 млн рублей на выплату компенсации гражданам, обратившимся в 2017 году.

Представляется, что информация о примерном размере такой компенсации должна быть известна гражданину до того, как он приобретет техническое средство реабилитации и (или) услугу.

В размещенной на официальном сайте Государственного учреждения - регионального отделения Фонда социального страхования Российской Федерации по Республике Татарстан информации о стоимости технических средств реабилитации и услуг, определенных последними по времени осуществления закупок, которая необходима гражданам для расчета размера компенсации, не указаны сведения о примерной стоимости 28 видов технических средств реабилитации (трости, протезы, слуховые аппараты, туторы, бандажи, собаки-проводники). То есть в случае приобретения одного из этих видов технических средств реабилитации гражданину неясно, какой размер компенсации он может получить.

Также имеются проблемы с качеством предоставляемых технических средств реабилитации. Стоит отметить, что в ряде регионов в рамках пилотного проекта тестируется новый механизм их приобретения – электронный сертификат, который позволит гражданам самим выбирать, что, как и у кого покупать. Республика Татарстан пока в этот пилотный проект не входит.

В отчетный период Уполномоченный совместно с заместителем руководителя Государственного учреждения – регионального отделения Фонда социального страхования Российской Федерации по Республике Татарстан посетила протезно-ортопедические предприятия г. Казани. По итогам визита руководители предприятий высказали позицию о необходимости изготовления протезов с учетом индивидуальных особенностей и потребностей инвалида. При протезировании необходимо учитывать уровень ампутации, наличие шрамов, рубцов, состояние мягких тканей, общее физическое состояние и т.д. По мнению специалистов, выдача всем инвалидам готовой продукции без учета этих индивидуальных особенностей недопустима и причиняет ущерб здоровью. И, как показало проведенное выездное мероприятие, основной проблемой для наших предприятий, имеющих достаточно хорошую производственную и кадровую базу, является отсутствие заказов.

Указанная проблема нашла свое отражение в распоряжении Правительства Российской Федерации от 22 ноября 2017 г. № 2599-р «Об утверждении Стратегии развития промышленной продукции реабилитационной направленности». Комплекс действия по реализации Стратегии в 2017 – 2019 годах предусматривает развитие нормативно-правового регулирования и стандартизации, повышение качества производимой продукции, развитие производства, научно-технической деятельности, инноваций, кадрового потенциала реабилитационной индустрии, спроса и экспорта, информационной поддержки.

В прошедшем году Уполномоченным принимались меры по отдельным жалобам, связанным с нарушением прав инвалидов на доступную среду: установка пандусов для маломобильных групп

населения в жилых многоквартирных домах, организация доступности для людей с ограниченными возможностями спортивных объектов и др.

Так, в государственной информационной системе Республики Татарстан «Народный контроль» в 2017 году в категории «Доступная среда» опубликовано 338 уведомлений (246 из них решено, 64 – запланировано, 25 получили мотивированный отказ, 3 – в работе) по таким проблемам, как отсутствие специальных лифтов, отсутствие пандусов в социально значимых учреждениях (больницах, школах, учреждениях культуры), невозможность эксплуатации лифтов на надземных переходах, отсутствие парковочных мест для инвалидов и других маломобильных групп граждан. Наибольшее количество таких обращений поступило из г.г. Казани, Набережные Челны и Альметьевска.

Серьезной, на наш взгляд, проблемой является решение органов местного самоуправления г. Казани об отказе в продлении договоров аренды земельных участков, на которых граждане из числа инвалидов установили временные металлические гаражи.

В 2017 году граждане из числа инвалидов стали получать уведомления о необходимости осуществления демонтажа их металлических гаражей в связи с отказом продления договора аренды земельного участка по причине признания утратившим силу решения Казанской городской Думы от 23.08.2006 № 49-11 и в связи с отсутствием на территории г. Казани утвержденного порядка льготного предоставления гражданам из категории «инвалиды» земельных участков для размещения на них металлических гаражей.

Органы местного самоуправления исходят из того, что вид пользования «металлические гаражи» в качестве вида разрешенного пользования земельных участков действующим законодательством не предусмотрен.

В соответствии с Федеральным законом от 24 ноября 1995 года № 181-ФЗ «О социальной защите инвалидов в Российской Федерации» предусмотрена обязанность предоставления места для строительства гаража.

В указанной ситуации инвалиды, являющиеся владельцами металлических гаражей, просят продлить договор аренды земельного участка для целей, не связанных со строительством. Данное обстоятельство является основанием для отказа в их просьбе о продлении договора аренды.

Вместе с тем считаем, что органами местного самоуправления недопустимо дистанцироваться от решения указанного вопроса, так как указанным Федеральным законом № 181-ФЗ предусматривается также обязанность предоставить место для стоянки технических и других средств передвижения инвалида вблизи места жительства с учетом градостроительных норм.

Учитывая положения федерального законодательства о том, что дорожная деятельность, в том числе создание и обеспечение парковок (парковочных мест) в границах населенных пунктов, относится к вопросам местного значения, позицию о том, что вопрос о предоставлении мест вблизи жительства, а именно на придомовой территории, относится к исключительной компетенции управляющих организаций, считаем неверной. Дорожная деятельность не ограничивается поддержанием автомобильных дорог общего пользования, а включает в себя капитальный ремонт дворовых территорий многоквартирных домов, проездов к дворовым территориям многоквартирных домов населенных пунктов.

В целях реализации прав лиц, признанных инвалидами, считаем целесообразным Исполнительному комитету муниципального образования города Казани в случаях непродления договоров аренды земельных участков, на которых расположены металлические гаражи, с лицами, признанными инвалидами, принять меры по оборудованию мест для стоянки транспортных средств инвалидов вблизи их места жительства с учетом градостроительных норм и требований СП 35-102-2001 «Жилая среда с планировочными элементами, доступными инвалидам».

Указывая на имеющиеся проблемы, считаем необходимым отметить, что социальная политика в отношении инвалидов должна совершенствоваться не только в направлении их материальной

поддержки, но и профилактики инвалидности, обеспечения доступной среды жизнедеятельности.

Соблюдение прав призывников и военнослужащих по призыву

В 2017 году более 7500 призывников из Республики Татарстан были отправлены в войска, из них более 2450 призывников были направлены в подшефные воинские части, курируемые муниципальными образованиями Республики Татарстан.

Уполномоченным совместно с Военным комиссариатом Республики Татарстана в 2017 году были продолжены мероприятия по консультированию граждан по вопросам призыва на военную службу, а также по правовому просвещению в рамках выездных занятий Школы правовых знаний, охватившей более тысячи призывников и их родителей из всех районов республики.

В рамках занятий Школы правовых знаний призывникам и их родителям давались разъяснения об основах прохождения военной службы, о правах и обязанностях военнослужащих, механизмах защиты прав и законных интересов призывников и военнослужащих, структуре Вооруженных Сил Российской Федерации, о подготовке и организации призыва в Республике Татарстан, подробностях прохождения срочной военной службы, о наборе граждан на военную службу по контракту, прохождении альтернативной гражданской службы и.т.п.

С целью оказания правовой поддержки и обеспечения соблюдения прав граждан при призыве на военную службу в Аппарате Уполномоченного были организованы и проведены телефонные «горячие линии» для населения по вопросам призыва, в ходе которых граждане интересовались условиями получения отсрочки в связи с обучением, семейным положением, по состоянию здоровья, а также условиями прохождения воинской службы и работой военных комиссариатов и призывных комиссий.

Продолжена практика по сопровождению призывников Уполномоченным и его общественными помощниками к местам прохождения военной службы, в том числе в составе военных эшелонов, и посещению воинских частей.

Так, в 2017 году было осуществлено сопровождение призывников к местам прохождения военной службы в Московской, Нижегородской, Оренбургской, Свердловской, Саратовской, Самарской областях, а также в Краснодарском и Хабаровском крае и посещено 19 воинских частей.

Ознакомление с условиями службы «изнутри», встречи с военнослужащими непосредственно в их расположениях позволяют Уполномоченному оценить обстановку, складывающуюся в воинских коллективах. Организация быта и службы, введение системы «шведских столов», доступность спортивных залов и бассейнов, наличие душевых кабинок и стиральных машин в казармах, позволяют военнослужащим себя уютнее чувствовать, жить и служить в комфортной атмосфере.

Вместе с тем по итогам сопровождения призывников в составе военных эшелонов дальнего следования нами был выявлен ряд недостатков, а именно, слабая работа вентиляции в вагонах, недостаточные запасы питьевой воды, проблемы с посещением туалетной комнаты в период длительных стоянок военного эшелона. О данных недостатках нами был проинформирован Премьер-министр Республики Татарстан А.В. Песошин и Военный комиссар Республики Татарстан С.Н. Погодин.

Также вызывает обеспокоенность качество медицинского обследования призывников. Об этом свидетельствует увеличение числа случаев снятия призывников с отправки по медицинским показателям и последующее направление их на дополнительное обследование (лечение) или признание призывников необоснованно призванными по состоянию здоровья.

Согласно данным Военного комиссариата Республики Татарстан, в период двух призывных кампаний 2017 года 588 человек были сняты по медицинским показателям с отправки в войска

и направлены на дополнительное обследование. В 2016 году таких было 464 человека. Таким образом, число граждан, снятых по медицинским показателям с отправки в войска, в 2017 году по сравнению с 2016 годом увеличилось на 27 %.

В 2017 году 102 человека были признаны необоснованно призванными на военную службу по состоянию здоровья и из Республиканского сборного пункта были отправлены в городские округа и муниципальные образования, откуда они прибыли. В 2016 году таких было 77 человек. Таким образом, число граждан, необоснованно призванных на военную службу по состоянию здоровья и отправленных из Республиканского сборного пункта обратно, в 2017 году по сравнению с 2016 годом увеличилось на 32 %.

Наибольшее число необоснованно призванных на военную службу граждан по состоянию здоровья в период двух призывных кампаний было из крупных городов (г. Казань и г. Набережные Челны). Отдельно стоит отметить, что факты необоснованно призванных на военную службу граждан по состоянию здоровья есть и в небольших муниципальных районах Республики Татарстан (Аксубаевском, Балтасинском, Высокогорском, Камско-Устьинском, Спасском, Кукморском, Ютазинском).

При этом больший «отсев» граждан по состоянию здоровья из Республиканского сборного пункта не привел к исключению случаев, когда военнослужащих увольняли с военной службы по состоянию здоровья.

Так, в 2017 году к Уполномоченному обратилась мать военнослужащего, призванного из Республики Татарстан, который, по данным Военного комиссариата Республики Татарстан, при призыве на военную службу в весеннюю призывную кампанию 2017 года проходил медицинское освидетельствование и был признан годным к военной службе.

Однако в период прохождения военной службы в конце ноября 2017 года в связи с резким ухудшением состояния здоровья по ряду заболеваний, которые не могли возникнуть в период прохождения

военной службы, он был помещен в военный госпиталь. В середине декабря 2017 года по результатам военно-врачебной комиссии гражданин был уволен с военной службы по состоянию здоровья.

В связи с вышеизложенным рекомендуем председателям призывных комиссий в муниципальных районах и городских округах Республики Татарстан предусмотреть меры по улучшению работы медицинского обследования граждан, подлежащих призыву на военную службу, и в случае необходимости безотлагательно направлять таких граждан на дополнительное медицинское обследование в целях минимизации случаев снятия призывников по медицинским показателям с отправки в войска и необоснованного призыва граждан на военную службу по состоянию здоровья.

Соблюдение прав человека в сфере миграционных отношений

В прошедшем 2017 году была продолжена работа по реализации второго этапа Концепции государственной миграционной политики Российской Федерации на период до 2025 года, и приняты решения, направленные на создание преференций при получении вида на жительство для отдельных категорий граждан, введение нового порядка въезда в Россию, расширения перечня участников Государственной программы по оказанию содействия добровольному переселению в Российскую Федерацию соотечественников, проживающих за рубежом. Принято решение об открытии консульств Республики Узбекистан, в том числе и в Казани.

Также в прошедшем году было принято постановление Кабинета Министров Республики Татарстан от 30.10.2017 № 821, которым утверждена программа по оказанию содействия добровольному переселению соотечественников, проживающих за рубежом, на 2017–2018 годы. Программой предусматривается приоритетное переселение специалистов, занятых в сферах образования, здравоохранения, сельского хозяйства, спорта, информационно-коммуникационных технологий, а также студентов, обучающихся по этим направлениям. Особый приоритет будут иметь

специалисты и ученые, занимающиеся актуальными научными и технологическими проблемами. Реализация программы позволит привлечь в Республику 300 соотечественников.

При запланированной численности участников программы в 300 человек количество квот на выдачу иностранным гражданам и лицам без гражданства разрешений на временное проживание в Российской Федерации, выделенных Республике Татарстан, в 2018 году сократилось на 3500 по сравнению с 2017 годом и составит 1500 разрешений. При этом только за первых 6 месяцев 2017 года, по данным МВД по Республике Татарстан, оформлено 2748 решений о выдаче разрешений на временное проживание.

Уменьшение числа разрешений на временное проживание в 2018 году может стать фактором риска возрастания числа иностранных граждан, нелегально находящихся на территории Республики Татарстан. При этом нами неоднократно обращалось внимание на нарушения прав иностранных граждан, которые по тем или иным причинам находятся на территории нашей страны нелегально (к Уполномоченному и общественному помощнику Уполномоченного в 2017 году обратились 253 человека, имеющие те или иные проблемы с легализацией на территории России).

В 2017 году Уполномоченным было инициировано заседание Экспертного Совета при Уполномоченном по правам человека в Республике Татарстан в связи со сложившейся непростой ситуацией с урегулированием правового статуса лиц без гражданства, находящихся на территории Российской Федерации. Это касается как бывших граждан СССР, их потомков, проживающих (находящихся) в настоящее время на территории Российской Федерации, которые после распада СССР в силу разных обстоятельств не получили гражданства ни одного из вновь образовавшихся государств, так и лиц без гражданства, имеющих непогашенную (неснятую) судимость, а иногда и решение о нежелательности нахождения на территории России.

На заседании Экспертного Совета были рассмотрены вопросы, связанные с невозможностью выдворения данной категории граждан

в связи с отсутствием гражданства какого-либо государства и невозможностью получения свидетельства на возвращение в страну исхода.

По итогам Экспертного Совета были приняты важные решения о необходимости введения особого порядка определения статуса безгражданства и введения статуса лица без гражданства с соответствующим документированием, о рассмотрении вопроса о возможности предоставления лицам без гражданства, имеющим непогашенную (неснятую) судимость, права на осуществление трудовой деятельности на основании патента, о внесении изменений в Кодекс Российской Федерации об административных правонарушениях в части установления конкретных сроков нахождения в специальных учреждениях временного содержания иностранных граждан и лиц без гражданства, подлежащих выдворению, об осуществлении судебного контроля за законностью и сроками содержания в условиях ограничения свободы и исполнения постановлений о выдворении. Соответствующие письма были направлены в федеральные органы исполнительной власти.

Улучшению положения лиц без гражданства способствовала правовая позиция Конституционного Суда Российской Федерации от 23 мая 2017 года № 14-П, которым признаны не соответствующими Конституции Российской Федерации положения статей 31.7 и 31.9 и которым постановлено незамедлительно внести в Кодекс Российской Федерации об административных правонарушениях изменения, направленные на обеспечение эффективного судебного контроля за сроками содержания подлежащих принудительному выдворению за пределы Российской Федерации лиц без гражданства в специальных учреждениях, предусмотренными Федеральным законом от 25 июля 2002 года № 115-ФЗ «О правовом положении иностранных граждан в Российской Федерации».

Вместе с тем отмечаем, что сегодня остается проблемой выдворение иностранных граждан и лиц без гражданства, имеющих

на территории Российской Федерации супругу (супруга) и несовершеннолетних детей.

Так, в адрес Уполномоченного поступило коллективное обращение в отношении гражданина У. – уроженца Узбекистана, об отмене решения суда о выдворении его за пределы Российской Федерации.

У. не имеет гражданства какого-либо государства, а также у него отсутствуют документы, удостоверяющие личность лица без гражданства. На территорию России он прибыл в 2006 году вместе со своей матерью и сестрами, которые в настоящее время уже являются гражданами Российской Федерации. У него также есть невеста и ребенок. В Узбекистане у заявителя нет ни родственников, ни жилья. Заявителем предпринимались попытки к узакониванию своего нахождения на территории Российской Федерации, которые в силу ряда причин оказались безуспешными.

Учитывая положения статьи 8 Конвенции о защите прав человека и основных свобод, а также позицию, изложенную в постановлении Конституционного Суда Российской Федерации от 14 февраля 2013 г. № 4-П, по смыслу которых мера ответственности должна быть соразмерна целям административного наказания, с тем чтобы обеспечить достижение справедливого баланса публичных и частных интересов в рамках производства по делу об административном правонарушении, Уполномоченный обратился в адрес Прокуратуры Республики Татарстан с просьбой о внесении протеста на постановление Московского районного суда г. Казани.

Прокуратурой был принесен протест, который был удовлетворен Верховным Судом Республики Татарстан, и административное выдворение было исключено.

В случае с У. все решилось положительно, и он не был разлучен со своей семьей. Но ситуация могла сложиться иначе. Не будь этого протеста, У. провел бы длительное время в специальном учреждении временного содержания иностранных граждан и лиц без гражданства МВД по Республике Татарстан.

Этот случай не первый и не единичный. В связи с этим в рамках ежегодного доклада Уполномоченного обращаемся к Верховному Суду Республики Татарстан с просьбой обратить внимание на подобные случаи районных (городских) судов республики.

В прошедшем году мы столкнулись также еще с одной проблемой при привлечении в административной ответственности в виде выдворения за пределы Российской Федерации, которая выражается в неинформировании иностранных граждан, помещаемых в Центр временного содержания иностранных граждан МВД по Республике Татарстан (ЦВСИГ МВД по Республике Татарстан), о местонахождении их несовершеннолетних детей.

Так, в адрес Уполномоченного поступило обращение супругов Х. Оба супруга являются гражданами Республики Таджикистан. Постановлением районного суда г. Казани в марте 2017 года они были помещены в ЦВСИГ МВД по Республике Татарстан для дальнейшего административного выдворения за пределы Российской Федерации.

У указанных граждан четверо несовершеннолетних детей (2003, 2004, 2013, 2014 годов рождения). В постановлении об административном правонарушении это было указано.

Когда 21 марта 2017 года было принято решение в отношении семьи Х. о выдворении за пределы Российской Федерации и помещении в ЦВСИГ МВД по Республике Татарстан, четверо несовершеннолетних детей остались одни без родителей.

На время содержания родителей в ЦВСИГ МВД по Республике Татарстан детей поместили в разные приюты. На момент написания обращения в адрес Уполномоченного ни матери, ни отцу каких-либо документов не выдали, не известили, где будут находиться дети.

Благодаря оперативному вмешательству и межведомственному взаимодействию были приняты соответствующие меры для совместного выезда всей семьи на территорию Республики Таджикистан.

В данном случае все разрешилось благополучно, но подобные ситуации недопустимы. Министерству внутренних дел по Республике

Татарстан и Управлению службы судебных приставов по Республике Татарстан следует внимательно относиться к подобным случаям и руководствоваться положениями статьи 9 Конвенции ООН «О правах ребенка», согласно которой государства – участники конвенции обеспечивают, чтобы ребенок не разлучался со своими родителями вопреки их желанию, за исключением случаев, когда такое разлучение необходимо в интересах ребенка.

В очень сложной ситуации оказался и гражданин Республики Таджикистан, находящийся в местах лишения свободы на территории России, при рассмотрении вопроса о признании его инвалидом.

Препятствием для получения услуги медико-социальной экспертизы являлось истечение срока действия его паспорта, который должен представляться для ее получения. Ответы на запросы о подтверждении личности от Генерального консульства Республики Таджикистан не поступали. Однако в момент истечения срока действия паспорта заявитель уже отбывал наказание в исправительных учреждениях на территории Российской Федерации, и личность его не изменилась.

В конечном счете Федеральное казенное учреждение «Главное бюро медико-социальной экспертизы по Республике Татарстан» Министерства труда и социальной защиты Российской Федерации было принято решение о рассмотрении в качестве документа, удостоверяющего личность заявителя, его старого паспорта.

Вместе с тем в ноябре 2017 года заявитель убыл на оперативное лечение в другой субъект Российской Федерации, так и не пройдя медико-социальную экспертизу.

Во избежание подобных ситуаций представляется целесообразным Управлению Федеральной службы исполнения наказаний по Республике Татарстан и Федеральному казенному учреждению «Главное бюро медико-социальной экспертизы по Республике Татарстан» определить порядок направления на медико-социальную экспертизу иностранных граждан, находящихся в местах лишения свободы и имеющих документ,

удостоверяющий их личность, срок действия которого истек в период отбывания наказания.

Соблюдение прав лиц, содержащихся в учреждениях пенитенциарной системы

Осуществляя в соответствии с федеральным законодательством функции контроля за деятельностью мест принудительного содержания, Уполномоченный и его Аппарат регулярно проводят мероприятия по соблюдению и защите прав человека в пенитенциарной системе, в том числе путем посещения исправительных учреждений и следственных изоляторов Управления Федеральной службы исполнения наказаний по Республике Татарстан.

По инициативе Уполномоченного было проведено заседание «круглого стола» по вопросам ресоциализации лиц, освободившихся из мест лишения свободы, с участием заинтересованных органов и представителей общественности.

Подобный формат работы позволил проанализировать имеющиеся проблемы в обозначенной сфере, а также методы социальной адаптации бывших осужденных.

Также в конце 2017 года в Государственном Совете Республики Татарстан проводилось совещание, посвященное обсуждению ресоциализации ранее судимых лиц, по итогам которого Кабинету Министров Республики Татарстан было рекомендовано создать рабочую группу по ресоциализации лиц, освободившихся из мест лишения свободы.

В прошедшем году была продолжена работа по приему осужденных в стенах исправительных учреждений в рамках проведения Дней правовой помощи осужденным по вопросам исполнения наказаний. Отбывающие наказание в местах лишения свободы имели возможность получить разъяснения по интересующим их вопросам от представителей государственных органов,

Адвокатской палаты Республики Татарстан, Нотариальной палаты Республики Татарстан, общественных организаций.

Спектр вопросов, с которыми осужденные обращаются в рамках Дней правовой помощи, достаточно широк. Отдельно следует выделить вопросы оказания медицинской помощи.

Так, по результатам проведения девяти Дней правовой помощи в исправительных учреждениях УФСИН России по Республике Татарстан в 2017 году по вопросам оказания медицинской помощи и лечения обратились 83 человека. Среди них – обращения о неоказании надлежащей медицинской помощи в связи с отсутствием в учреждениях УФСИН России по Республике Татарстан узких врачей-специалистов.

Согласно представленным УФСИН России по Республике Татарстан сведениям, в течение 2017 года не отмечено проблем с выездом узких врачей-специалистов в учреждения системы. Вывоз подозреваемых, обвиняемых и осужденных в учреждения здравоохранения для получения консультации, обследований и лечения также проводился беспрепятственно. В 2017 году в следственные изоляторы и исправительные учреждения республики было выполнено 4286 выездов узких врачей-специалистов, которые, в свою очередь, проконсультировали и провели обследование 8328 подозреваемых, обвиняемых и осужденных.

Вместе с тем длительное ожидание прохождения медицинского обследования либо лечения врачами-специалистами узкого профиля вызывает у подозреваемых, обвиняемых и осужденных вполне понятную тревогу за свое здоровье.

Так, 29 августа 2017 г. в адрес Уполномоченного поступило обращение в интересах содержащегося в ФКУ СИЗО-2 УФСИН России по Республике Татарстан гражданина о проверке правильности функционирования электрокардиостимулятора (ЭКС) и коррекции его работы. Из-за заболеваний сердечно-сосудистой системы в 2015 году гражданину был имплантирован ЭКС и он периодически нуждался в консультации врачом кардилогом-аритмологом с целью оценки и контроля работы аппарата.

ФКУЗ «Медико-санитарная часть» № 16 ФСИН России неоднократно заверял гражданина, что его вывоз в стационар для консультации врачом кардилогом-аритмологом будет осуществлен. Была назначена дата вывоза, которая впоследствии неоднократно переносилась. Вывоз гражданина в стационар для консультации врачом кардилогом-аритмологом с целью оценки и контроля работы ЭКС был осуществлен только 14.12.2017, хотя ожидался ранее.

Вызывает обеспокоенность проблема направления осужденных на медико-социальную экспертизу для проведения освидетельствования либо переосвидетельствования, так как в учреждениях УФСИН России по Республике Татарстан нет узких врачей-специалистов. Осужденные вынуждены обращаться в различные медицинские, а также лечебно-профилактические учреждения и организации здравоохранения. Из-за очередности приема такими специалистами заболевания, которыми страдают осужденные, могут дальше прогрессировать.

Также нельзя обойти проблему перелимита в следственных изоляторах республики.

Так, согласно данным УФСИН России по Республике Татарстан на 01.01.2018 в ряде следственных изоляторов республики зафиксированы факты превышения лимита по наполняемости. В частности, в следственном изоляторе № 2, расположенном в г. Казани, содержалось 782 подозреваемых и обвиняемых при лимите наполняемости - 673 человека, в следственном изоляторе № 4, расположенном в г. Мензелинске, содержалось 159 подозреваемых и обвиняемых при лимите наполняемости – 132 человека, в следственном изоляторе № 5, расположенном в г. Чистополе, содержалось 558 подозреваемых и обвиняемых при лимите наполняемости - 522 человека.

Несмотря на предпринимаемые УФСИН России по Республике Татарстан меры, из года в год проблема перелимита в следственных изоляторах республики стоит особо остро.

В связи с этим предлагаем судам Республики Татарстан при принятии решений об избрании меры пресечения назначать меру пресечения, не связанную с изоляцией от общества, лицам, которые подозреваются в совершении экономических преступлений либо страдают тяжелыми заболеваниями.

В течение 2017 года поступали жалобы на условия содержания в учреждениях УФСИН России по Республике Татарстан, а именно жалобы на необеспечение одеждой, порядок отправки и получения корреспонденции, запрет к приему в передачах и посылках для осужденных некоторых продуктов питания и др.

Ряд жалоб подобной тематики был оперативно решен при взаимодействии с УФСИН России по Республике Татарстан. Однако в некоторых случаях приходилось сталкиваться с непониманием со стороны УФСИН России по Республике Татарстан.

Так, в ходе проведения Дня правовой помощи в ФКУ ИК-18 УФСИН России по Республике Татарстан Уполномоченным были выявлены факты необоснованного наложения дисциплинарных взысканий за отсутствие на построении по разводу на работу в праздничный день. Другими словами, администрацией исправительного учреждения не было учтено, что на осужденных распространяется трудовое законодательство, в том числе положения, регулирующие время отдыха.

В ходе проведения проверки по жалобам на условия содержания в ФКУ ИК-8 УФСИН России по Республике Татарстан нами были выявлены факты необоснованного сокращения продолжительности длительных свиданий и нарушения порядка приема посылок и передач для осужденных, в частности, прием посылок и передач только от лиц, указанных в личном деле самого осужденного. Данные факты имели массовый характер.

Уголовно-исполнительное законодательство не устанавливает порядок принятия посылок, передач или бандеролей только от лиц, указанных в личном деле осужденного, а лишь определяет количество посылок, передач и бандеролей, которые осужденный

может получить в течение года (в зависимости от вида и режима исправительного учреждения, а также условий отбывания наказания). Не было учтено то обстоятельство, что осужденный может самостоятельно обратиться к администрации исправительного учреждения с просьбой о приеме посылок и передач только от определенных лиц, чтобы не выходить за установленные Уголовно-исполнительным кодексом Российской Федерации пределы по количеству их получения.

По обоим фактам в адрес УФСИН России по Республике Татарстан нами были направлены обращения с рекомендациями относительно возможных и необходимых мер по устранению выявленных нарушений. Однако УФСИН России по Республике Татарстан наши рекомендации не были учтены. Впоследствии данные нарушения были устранены в результате мер прокурорского реагирования, принятых по нашим обращениям в органы прокуратуры.

В целях недопущения повторения подобных ситуаций Уполномоченный считает целесообразным обратить внимание на необходимость в полном объеме соблюдения требований трудового законодательства в части права лиц, находящихся в местах лишения свободы, на отдых в выходные и праздничные дни, а также требований уголовно-исполнительного законодательства при осуществлении приема посылок и передач для осужденных и обеспечения соблюдения установленной продолжительности длительных свиданий осужденных с их родственниками.

Гуманное отношение к лицам, преступившим закон и подвергнутым в связи с этим наказаниям, связанным с лишением свободы, должно быть присуще современному обществу. Ограничение прав лиц, находящихся в местах принудительного содержания, не должно выходить за рамки, установленные законодательством.

Заключение

Исходя из изложенных в Докладе проблем обеспечения и защиты прав человека, Уполномоченный останавливается на следующих выводах.

В сфере трудовых правоотношений по-прежнему острой является проблема несвоевременной выплаты заработной платы. Для снижения ее масштабов органы власти и органы местного самоуправления должны работать в более тесном взаимодействии. В этом взаимодействии также остается крайне важным проведение системной работы, направленной на снижение производственного травматизма и соблюдение работодателями требований трудового законодательства в части надлежащего оформления трудовых отношений с работниками.

Несмотря на то, что в Республике Татарстан сохраняются высокие темпы строительства жилья, остаются нерешенными отдельные проблемные ситуации с обеспечением и соблюдением жилищных прав граждан.

Необходимо принятие более оперативных мер по обеспечению комфортных и безопасных условий проживания граждан в жилых домах, построенных по программе социальной ипотеки, в случаях, когда в процессе эксплуатации жилых помещений в период гарантийного срока были выявлены строительные дефекты. Более пристальное внимание должно уделяться реализации жилищных прав лиц из числа детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, имеющих право на предоставление жилых помещений специализированного жилищного фонда по договорам найма специализированных жилых помещений.

Наниматели и собственники жилых помещений как в судебном, так и во внесудебном порядке должны быть защищены от приостановления или ограничения коммунальных услуг в случаях образования задолженности по оплате коммунальных услуг прежними нанимателями или собственниками (за исключением случаев, когда обязательства по оплате задолженности были

предусмотрены договором купли-продажи жилого помещения с прежним собственником).

Наряду с процессами реформирования учреждений здравоохранения, социального обслуживания и образования, важно обеспечить набор социальных прав граждан и объем гарантий, установленных законодательством.

Остается актуальным решение отдельных вопросов, связанных с соблюдением прав граждан на доступность медицинской помощи в связи с закрытием родильных отделений в отдельных муниципальных образованиях республики и удаленностью медицинских учреждений от места жительства. Процессы реорганизации или ликвидации учреждений социального обслуживания населения, образовательных организаций не должны приводить к уменьшению уровня социальной защищенности граждан.

Эффективная социальная политика невозможна без обеспечения инвалидам равных с другими гражданами возможностей полноценно жить в обществе. В условиях отсутствия достаточных финансовых средств, позволяющих обеспечить нуждающихся в технических средствах реабилитации инвалидов в полном объеме, важное значение имеют вопросы, связанные с выплатой компенсации инвалиду, приобретшему техническое средство реабилитации за собственный счет.

Лидирующие позиции Татарстана в подготовке граждан к военной службе должны быть сопряжены с качественной работой по медицинскому освидетельствованию призывников.

Остаются актуальными вопросы оказания медицинской помощи и обеспечения иных условий содержания в учреждениях пенитенциарной системы, ресоциализации лиц, освобождающихся из мест лишения свободы.

Учитывая изложенное, в целях обеспечения и усиления защиты прав и свобод человека и гражданина Уполномоченный предлагает государственным органам, органам местного самоуправления и должностным лицам принять ряд следующих мер.

1. В целях реализации прав человека в сфере трудовых (служебных) отношений:

1.1. Кабинету Министров Республики Татарстан рассмотреть вопрос о принятии нормативного правового акта, в соответствии с которым специалисты органа опеки и попечительства по охране прав совершеннолетних лиц, признанных судом недееспособными или ограниченно дееспособными, должны являться муниципальными служащими.

1.2. Государственным органам, осуществляющим контроль (надзор) за соблюдением трудового законодательства, рассмотреть вопрос о принятии мер реагирования, направленных на включение должности специалистов органа опеки и попечительства по охране прав ребенка в перечень должностей муниципальных служащих в Альметьевском, Верхнеуслонском, Мамадышском, Пестречинском муниципальных районах республики.

1.3. Органам местного самоуправления:

в рамках межведомственных комиссий по повышению уровня жизни и легализации доходов активизировать работу по выявлению организаций, в которых возможны риски невыплаты заработной платы, и принятию оперативных мер, направленных на предупреждение образования задолженности по заработной плате;

в рамках межведомственных комиссий по повышению уровня жизни и легализации доходов и координационных советов по охране труда организовать работу по передаче сведений об организациях, осуществляющих строительную деятельность и уклоняющихся от оформления трудового договора либо заключающих гражданско-правовые договоры, в Государственную инспекцию труда в Республике Татарстан для проведения внеплановых проверок.

2. В целях реализации жилищных прав граждан:

2.1. Некоммерческой организации «Государственный жилищный фонд при Президенте Республики Татарстан» в случаях замены подрядной организации, осуществляющей строительство жилых домов по программе социальной ипотеки, и оформлении договорных отношений с новой подрядной организацией

предусматривать конкретный объем обязательств по устранению строительных дефектов, возникших по вине предыдущей подрядной организации, при выявлении таковых в процессе эксплуатации жилого дома в период гарантийного срока.

2.2. Министерству образования и науки Республики Татарстан при рассмотрении заявлений об обеспечении жилыми помещениями специализированного жилищного фонда лиц из числа детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, которые являются собственниками жилых помещений или нанимателями жилых помещений по договору социального найма, в каждом случае учитывать наличие или отсутствие лиц, имеющих наряду с заявителем самостоятельное право пользования жилым помещением, с учетом положений пункта 1 части 4 статьи 1 Закона Республики Татарстан от 12 января 2013 года № 8-ЗРТ «Об обеспечении жилыми помещениями детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, и о внесении изменения в статью 8 Закона Республики Татарстан «Об адресной социальной поддержке населения в Республике Татарстан».

2.3. Государственной жилищной инспекции Республики Татарстан и органам муниципального жилищного контроля рассмотреть вопрос о принятии мер, направленных на предупреждение действий управляющих организаций по приостановлению или ограничению предоставления коммунальных услуг нанимателям или собственникам жилых помещений по причине задолженности по оплате коммунальных услуг, образовавшейся в период проживания в жилом помещении прежних нанимателей или собственников (за исключением случаев, когда обязательства по оплате задолженности были предусмотрены договором купли-продажи жилого помещения с прежним собственником).

3. В целях реализации прав отдельных категорий граждан на охрану здоровья и медицинскую помощь Министерству здравоохранения Республики Татарстан организовать работу учреждений здравоохранения муниципальных образований,

на территории которых закрыты родильные отделения, по перевозке родильниц и новорожденных из межмуниципальных центров к месту их проживания санитарным транспортом в случае их согласия, в том числе по информированию о такой возможности.

4. В целях реализации прав отдельных категорий граждан на социальное обслуживание Кабинету Министров Республики Татарстан рассмотреть вопрос о сохранении количества социально-реабилитационных отделений комплексных центров социального обслуживания Министерства труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан, функционирующих в настоящее время.

5. В целях реализации прав граждан на образование руководителям исполнительных комитетов муниципальных образований Республики Татарстан в случаях принятия решения о реорганизации или ликвидации муниципальной общеобразовательной организации, расположенной в сельском поселении, обеспечивать проведение мероприятий, направленных на учет мнения жителей сельского поселения посредством проведения схода граждан или их опроса.

6. В целях обеспечения и защиты прав инвалидов:

6.1. Государственному учреждению – региональное отделение Фонда социального страхования Российской Федерации по Республике Татарстан разместить на официальном сайте информацию о стоимости всех технических средств реабилитации и (или) услуг, определенной результатами последней по времени осуществления закупки технического средства реабилитации и (или) оказания услуги.

6.2. Исполнительному комитету муниципального образования города Казани в случаях непродления договоров аренды земельных участков, на которых расположены металлические гаражи, с лицами, признанными инвалидами, принять меры по оборудованию мест для стоянки транспортных средств инвалидов вблизи их места жительства с учетом градостроительных норм.

7. В целях соблюдения прав молодых людей, подлежащих призыву на военную службу, председателям призывных комиссий

в муниципальных районах и городских округах принять меры, направленные на организацию более качественного медицинского освидетельствования граждан, подлежащих призыву на военную службу.

8. В целях соблюдения прав лиц, содержащихся в местах принудительного содержания Управлению Федеральной службы исполнения наказаний по Республике Татарстан:

совместно с Федеральным казенным учреждением «Главное бюро медико-социальной экспертизы по Республике Татарстан» Министерства труда и социальной защиты Российской Федерации определить порядок взаимодействия по направлению на медико-социальную экспертизу иностранных граждан, находящихся в местах лишения свободы и имеющих документ, удостоверяющий личность, срок действия которого истек в период отбывания наказания;

указать начальникам исправительных учреждений Республики Татарстан на недопустимость запрета осужденным беспрепятственного получения передач от лиц, не являющихся их родственниками.

Уполномоченный по правам человека
в Республике Татарстан С.Х.Сабурская

г. Казань
Февраль, 2018 год

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА КЕШЕ ХОКУКЛАРЫ БУЕНЧА ВӘКАЛӘТЛЕ ВӘКИЛ

2017 ЕЛДА ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА КЕШЕ ҺӘМ ГРАЖДАННЫҢ ХОКУКЛАРЫН ҺӘМ ИРЕКЛӘРЕН САКЛАУ ТУРЫНДА

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА КЕШЕ ХОКУКЛАРЫ БУЕНЧА ВӘКАЛӘТЛЕ ВӘКИЛ ДОКЛАДЫ

ЭЧТӘЛЕК

Кереш..60

Гражданнарның мөрәҗәгатьләрен анализлау..................................61

Хезмәт мөнәсәбәтләре өлкәсендә кеше хокукларын яклау.........67

Гражданнарның торакка хокукларын яклау....................................72

Социаль әһәмиятле учреждениеләрне үзгәртеп кору шартларында кешенең сәламәтлек саклау һәм медицина ярдәменә, белемгә, социаль хезмәт күрсәтүгә хокукларын яклау...79

Инвалидларның хокукларын яклау..85

Хәрби хезмәткә чакырылучылар һәм чакырылыш буенча хәрби хезмәткәрләр хокукларын яклау...91

Миграция мөнәсәбәтләре өлкәсендә кеше хокукларын яклау......94

Пенитенциар система учреждениеләрендә тотылучы затлар хокукларын яклау...99

Йомгак..104

Кереш

Татарстан Республикасында кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен саклау турындагы әлеге доклад “Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил турында”гы 95 нче, 2000 елның 3 мартында чыккан Татарстан Республикасы Законының 26 маддәсенә ярашлы рәвештә әзерләнде һәм Татарстан Республикасы Президентына, Татарстан Республикасы Дәүләт Советына, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына, Татарстан Республикасы Конституция судына, Татарстан Республикасы Югары судына, Татарстан Республикасы Арбитраж судына, Татарстан Республикасы прокурорына җибәрелә.

Әзерләнгән доклад Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилгә (алга таба - Вәкилгә) килгән шикаятьләрне карау нәтиҗәләренә, тикшерү йомгакларына, “Халык контроле” дәүләт мәгълүмат системасы белешмәләренә, дәүләт органнары һәм җирле үзидарәләр органнары мәгълүматларына, шулай ук Вәкилнең җәмәгать ярдәмчеләре биргән мәгълүматларга, хөкүмәтнеке булмаган хокук саклау оешмалары һәм массакүләм мәгълүмат чаралары белдерүләренә, республика ведомствоара комиссияләре материалларына һәм башка чыганакларга нигезләнә.

Югарыда күрсәтелгән материаллар нигезендә докладта тормышның мөһим өлкәләрендә - хезмәткә, торакка, сәламәтлек саклауга һәм медицина ярдәменә, социаль хезмәт күрсәтүгә, белемгә кеше хокукларын саклау белән бәйле хәл анализланды.

Докладта шулай ук инвалидларның, хәрби хезмәткә чакырылган хәрбиләрнең, мигрантларның һәм мәҗбүри тоту урыннарында тотылучы затларның хокукларын тәэмин итү һәм саклау буенча аерым очракларга бәя бирелә.

Гражданнарның мөрәҗәгатьләрен анализлау

Гражданнарның мөрәҗәгатьләре шактый дәрәҗәдә Докладның эчтәлеген тәшкил итә. 2017 елда Вәкаләтле вәкилгә 3985 мөрәҗәгать керде, бу 2016 елгы мөрәҗәгатьләр белән чагыштырганда 13,3 процентка күбрәк (былтыр – 3549 мөрәҗәгать).

2017 елда Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилгә килгән мөрәҗәгатьләр саны

Күрсәткечләр	Гражданнардан килгән мөрәҗәгатьләр саны
Барлык мөрәҗәгатьләр	3985
Телдән мөрәҗәгатьләр	1850
Язмача һәм электрон рәвештә килгән мөрәҗәгатьләр	2135

Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил адресына килгән шикаятьләр киң кырлы. Иң күп мөрәҗәгатьләр гражданнарның торакка хокукларын тормышка ашыруга, шул исәптән, социаль ипотека программасы һәм социаль найм килешүләре буенча торак шартларын яхшыртуга мохтаҗлар сыйфатында гражданнарны исәпкә алуга, ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балаларны һәм ятимнәрне махсуслашкан торак белән тәэмин итүгә, күпквартирлы йортлар төзү өчен акча биргән гражданнар хокукларын бозуга, социаль ипотека программасы буенча төзелгән кайбер йортларның түбән сыйфатлы булуына, кулланучыларга торак-коммуналь хезмәтләр күрсәтү сыйфатына кагыла. 2017 елда әлеге темага 793 мөрәҗәгать килде.

Шулай ук Татарстан Республикасы гражданнарын социаль тәэмин итү һәм социаль яклау мәсьәләләренә кагылган (462 мөрәҗәгать), суд карарлары белән риза булмау турындагы мөрәҗәгатьләр (300 мөрәҗәгать), хокук саклау органнары хезмәткәрләренә шикаятьләр (271 мөрәҗәгать) һәм иректән мәхрүм

итү урыннарында тоту шартларыннан зарланган мөрәҗәгатьләр дә күп. (197 мөрәҗәгать).

2017 елда Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилгә килгән мөрәҗәгатьләрнең җентекле темалары 1 нче Таблицада күрсәтелгән (2016 ел белән чагыштырып бирелә).

Таблица 1

2017 елда Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилгә килгән мөрәҗәгатьләр темалары структурасы

Мөрәҗәгатьләр темасы	2016 ел		2017 ел	
	саны	%	саны	%
Торак мәсьәләләре, шул исәптән, торак-коммуналь хезмәт күрсәтү	651	21,15	793	19,90
Суд карарлары белән риза булмау	247	7,04	300	7,53
Хокук саклау органнары хезмәткәрләренә шикаятьләр	334	8,51	271	6,80
Халыкны социаль тәэмин итү һәм социаль яклау	427	10,17	462	11,59
Тоткыннарны мәҗбүри тоту урыннарында яшәтү шартлары	287	5,57	197	4,94
Хезмәт законнары	272	5,54	152	3,81
РФ Кораллы Көчләрендә хезмәт итү	51	3,04	74	1,86
Медицина хезмәте күрсәтү	156	7,41	215	5,40
Мәгариф	37	1,23	205	5,14
Җир мәсьәләләре	66	1,93	88	2,21
РФ гражданлыгы кабул итү һәм паспорт бирү мәсьәләләре	122	2,7	99	2,48
Башкару производствосы	99	1,77	87	2,18
Хокукый мәгълүмат бирү мәсьәләләре	146	6,2	256	6,42
“Халык контроле” системасы эшенә кагылышлы мәсьәләләр	364	6,67	442	11,09
Башка мәсьәләләр	290	11,07	344	8,63
Барлыгы:	3549	100	3985	100

2017 елда карарларында яки эшләрендә (эшләмәүләрендә) кеше һәм граждан хокуклары һәм ирекләре бозылу булган дәүләт органнары, җирле үзидарәләр органнары һәм вазифадагы затларга хокукларны һәм ирекләрне кире торгызу өчен кирәкле һәм тиешле чаралар күрүне сораган Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Заключениеләре күбрәк торак һәм хезмәт хокукларын бозу уңаеннан җибәрелде.

Кайбер мөрәҗәгатьләрне Вәкаләтле вәкил эшче киңәшмәләр, “түгәрәк өстәл”ләр, Вәкаләтле вәкил каршындагы Эксперт Советы утырышлары үткәрү юлы белән коллегиаль төстә карады.

Россия Федерациясе территориясендә гражданлыгы булмаган килеш яшәүче затларның хокукый статусын көйләү өлкәсендә килеп туган хәл уңаеннан, теге яки бу илнең гражданлыгы булмаганлыктан һәм туган иленә кайту өчен таныклык алу мөмкинлеге булмаганлыктан, әлеге төр гражданнарны илдән чыгарып җибәрү мөмкин булмау белән бәйле мәсьәләләр буенча 2017 елның апрелендә Вәкаләтле вәкил каршындагы Эксперт Советы утырышы үткәрелде.

Эксперт Советы йомгаклары буенча федераль башкарма хакимияте органнары адресына гражсансызлык статусын билгеләүнең аерым тәртибен кертүгә һәм тиешле документлар белән, гамәлдән чыгарылмаган суд карары булган гражданлыгы булмаган затларга гражданлыгы булмаган зат статусы кертүгә, илдән чыгарылырга тиешле чит ил гражданнарын һәм гражданлыгы булмаган затларны вакытлыча тоту махсус учреждениеләрендә булуның конкрет срокларын билгеләүгә кагылышлы кабул ителгән карарлар турында конкрет тәкъдимнәр белән мәгълүмат җибәрелде.

Сәламәтлекне саклауга һәм медицина ярдәменә гражданнар хокукларын яклау, сирәк (орфан) авырулар белән авыручы гражданнарны дарулар белән тәэмин итү, медико-социаль экспертиза, техник тернәкләндерү чаралары һәм санатор-курорт путевкалар белән тәэмин итү мәсьәләләре, 2017 елның июнендә Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил үткәргән Россия Федерациясендә Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Т.Н.Москалькова катнашындагы Россия Федерациясе Идел буе

округы субъектларында кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилләр Координацион советы утырышында карау предметы булды.

Техник тернәкләндерү чаралары белән тәэмин итү (сатып алу срокларын кыскарту, алдан сатып алу процедураларын финанслау лимитыннан башка тормышка ашыру, техник тернәкләндерү чараларын мөстәкыйль төстә алган өчен компенсация түләү тәртибен камилләштерү); мөстәкыйль төстә алынган санатор-курорт путевкасы өчен акчалата компенсация алу, сирәк (орфан) авырулар белән авыручы затларны федераль бюджетның финанс чаралары исәбенә үзәкләштерелгән сатып алына торган дару препаратлары исемлеген киңәйтүгә кагылышлы тәкъдимнәр булган Координацион совет карары утырыш йомгаклары буенча кабул ителгән йомгаклау документы булып тора, ул Россия Федерациясендә Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилгә җибәрелде.

Вәкаләтле вәкил Россия Федерациясе Тикшерү комитетының Татарстан Республикасындагы тикшерү идарәсе җитәкчесе урынбасары белән берлектә, Россия Эчке эшләр министрлыгының Түбән Кама муниципаль районы буенча идарәсенең вакытлыча тоту изоляторы камерасында тотылган гражданның үз-үзенә кул салуы сәбәпле, 2017 елның октябрендә гражданнарны мәҗбүри тоту урыннарында тоту шартларына кагылышлы мәсьәләләр буенча 36 гражданны кабул итте.

Шулай ук республиканың банк өлкәсендә кризис булу һәм “Татфондбанк” һәм “Интехбанк” оешмалары эшен туктату сәбәпле, Татарстан Республикасы Эчке эшләр министры белән тематик кабул итү оештырылды, анда гражданнар акчаларын кире кайтару һәм кертемнәрне теркәгәндә “Татфондбанк” хезмәткәрләре ягыннан алдау фактлары буенча чаралар күрүне сорап мөрәҗәгать иттеләр.

2017 елда барлыгы 10 гражданнарны тематик уртак кабул итү булды. Әлеге кабул итүләр Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгы, Россия Федерациясе Тикшерү комитетының Татарстан Республикасындагы идарәсе, Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы җитәкчелеге белән берлектә Түбән Кама,

Азнакай, Яшел Үзән, Чистай, Лениногорск муниципаль районнарында, Казан һәм Чаллы шәһәрләрендә үткәрелде.

2017 елда шулай ук Россия Федерациясе Президентының Татарстан Республикасындагы кабул итү бүлмәсендә гражданнарны бердәм кабул итү көннәрендә Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Аппаратында 30 шәхси кабул итү; видеоконференцэлемтә режимында шәхси кабул итү; Татарстан Республикасының Лениногорск, Әлки, Әлмәт, Менделеев, Яңа Чишмә муниципаль районнарында урынга чыгып 5 тапкыр кабул итү; Казан шәһәрендә Татарстан Республикасы экс-прокуроры К.Ф.Әмиров белән бергә кабул итү үткәрелде.

2017 елның июнендә Казан шәһәрендә Татарстан Республикасында беренче тапкыр Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Россия Федерациясендә Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил белән бергә уртак кабул итү үткәрде.

Әлеге кабул итү кысаларында гражданнар федераль Вәкаләтле вәкилгә алдан тикшерүне объектив булмаганча алып бару шикаяте һәм җинаять эше буенча карауны яңарту үтенече белән, сирәк (орфан) авыру белән авыручы йөкле хатын-кызны дару препараты белән тәэмин итү, федераль законга үзгәрешләр кертү юлы белән беренче төркем инвалидка баланы уллыкка алырга булышлык итү, элеккеге ирен ата-ана хокукыннан мәхрүм итүдән баш тарткан суд карары белән килешмәү мәсьәләләре буенча мөрәҗәгать итте.

2017 елда “Россия пенсионерлары берлеге”нең Татарстандагы бүлеге белән берлектә пенсионерлар һәм республиканың башка социаль яктан якланмаган төркемнәре өчен 8 “Хокукый ярдәм көне” үткәрелде, алар кысаларында 429 кешегә консультация бирелде, шулай ук Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе белән берлектә төзәтү учреждениеләрендә 9 “Хокукый ярдәм көне” үткәрелде. Аларда 355 кешегә, шул исәптән Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил үзе 84 кешегә консультация бирде.

Халыкка торакка хокук һәм торак-коммуналь хуҗалыгы мәсьәләләре буенча уңайлы һәм бушлай юридик ярдәм күрсәтү һәм гражданнарны хокукый агарту максатыннан «Торак-коммуналь хуҗалыгы өлкәсендә җәмәгатьчелек контроле төбәк үзәге» коммерциячел булмаган партнерлыгы, «Татарстан Республикасында күп фатирлы йортлар идарәчеләре оешмалары берлеге» төбәк коммерциячел булмаган партнерлыгы» үзкөйләүле оешмасы белән берлектә идарәче оешмалар катнашында күрсәтелгән тематика буенча "Хокукый ярдәм көннәре" үткәрү практикасы кертелде. 2017 елның икенче яртыеллыгында торак-коммуналь хуҗалыгы мәсьәләләре буенча 5 "Хокукый ярдәм көне" үткәрелде, аларда 1100 кеше булды, 90 кешегә шәхси консультация бирелде.

Татарстан Дәүләт Советының "Мәрхәмәт-Милосердие" хатын-кыз депутатлар берләшмәсе белән берлектә 2017 елда туучылар санын арттыру буенча чаралар турында, балаларны гомум белем бирү учреждениеләренә урнаштыру, балалар һәм үсмерләрнең җәйге ялын оештыру мәсьәләләре буенча 2 "кайнар элемтә" үткәрелде, аларда 200 кеше мөрәҗәгать итте.

2017 елның сентябрендә Вәкаләтле вәкил Социаль иминият фондының Татарстан Республикасындагы дәүләт төбәк бүлеге һәм "Медико-социаль экспертиза баш бюросы" җитәкчелеге белән берлектә инвалидлар хокукларын яклау, шул исәптән сыйфатлы техник тернәкләндерү чаралары белән вакытында тәэмин итү мәсьәләләренә кагылышлы "кайнар элемтә" оештырды, анда 94 кеше шалтыратты.

Республиканың барлык муниципаль район һәм шәһәр округларында Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилнең җәмәгать ярдәмчеләре җитәкли торган җәмәгатьчелекне кабул итү бүлмәләре эшли.

2017 елда җәмәгать ярдәмчеләренә 1798 граждан мөрәҗәгать итте. Җәмәгать ярдәмчеләренә гражданнар мөрәҗәгать итә торган төп сораулар – беренче чиратта торак, шулай ук торак-коммуналь хезмәт күрсәтү, социаль яклау һәм социаль тәэмин итү, медицина хезмәте күрсәтү, хезмәт законнары, җир һәм мәгариф мәсьәләләре бар.

Вәкаләтле вәкил “Халык контроле” дәүләт мәгълүмат системасының баш модераторы буларак 2017 елда килгән мөрәҗәгатьләрне карау һәм мөрәҗәгатьләрне сыйфатлы карау, мөрәҗәгатьләргә статуслар бирүнең нигезлелеге буенча җаваплы башкаручылар кабул итә торган чаралар мониторингы буенча эшне дәвам итте.

2017 елда “Халык контроле” дәүләт мәгълүмат системасында барлык статуслардан эшкә кайтарылган мөрәҗәгатьләрне исәпкә алып, 50363 мөрәҗәгать урнаштырылды, бу узган ел белән чагыштырганда 16 процентка күбрәк.(Былтыр - 43387 гариза).

2017 елда системадан кулланучылар иң күп мөрәҗәгатьне “Территорияләрне төзекләндерү” төре буенча - 24866 мөрәҗәгать, “Муниципаль юлларны карау һәм төзекләндерү” төре буенча - 14177 мөрәҗәгать, “Юл хәрәкәтен оештыру” төре буенча - 6476 мөрәҗәгать, “Торак-коммуналь хезмәт күрсәтү” төре буенча - 5251 мөрәҗәгать, “Сату кагыйдәләрен бозу” төре буенча - 2240 мөрәҗәгать, “Тышкы рекламада хокук бозулар” төре буенча - 2788 мөрәҗәгать җибәрде.

2017 елда барлыгы эшләү өчен 3162 мөрәҗәгать кире кайтарылды, иң күп кире кайтарылган төрләр – “Муниципаль юлларны карау һәм төзекләндерү” – 885 мөрәҗәгать; “Территорияләрне төзекләндерү” – 720 мөрәҗәгать; “Юл хәрәкәтен оештыру” – 669 мөрәҗәгать.

Ел дәвамында “Халык контроле” дәүләт мәгълүмат системасына килгән гражданнар мөрәҗәгатьләрен күзәтү кысаларында ачыкланган кайбер проблемалы мәсьәләләр шулай ук доклад эчтәлегендә чагылыш тапты.

Хезмәт мөнәсәбәтләре өлкәсендә кеше хокукларын яклау

Россия Федерациясе Конституциясе һәр граждан үзенең хезмәткә хокукларын ирекле төстә кулланырга, эшчәнлеге төрен һәм һөнәр сайларга хокуклы булуын белдерә. Шул ук вакытта хезмәте өчен гарантияләнгән һәм үзвакытында түләү алу һәр хезмәткәрнең аерылгысыз хокукы булып тора.

Компетентлы күзәтчелек органнары гына түгел, Татарстан Республикасындагы җирле үзидарәләр органнары тарафыннан да эш хакы буенча бурычны бетерү буенча системалы эш алып барылса да, хезмәт хакын законда каралган вакытта түләмәү кискен булып кала бирә.

Дәүләт статистикасы федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча территориаль органы рәсми мәгълүматлары буенча авыл хуҗалыгы, ау, агач әзерләү, эшкәртүче җитештерү, төзелеш предприятиеләре һәм оешмаларының 2018 елның 1 гыйнварына 10,2 миллион сум бурычы бар. Әлеге күрсәткеч буенча узган еллар белән чагыштырганда әлләни зур үзгәреш юк. Шул ук вакытта дүрт ай буе (2017 елның июленнән ноябрьгә кадәр) эш хакы буенча бурыч даими арту үзенә игътибарны җәлеп итә. Бу чорда бурыч 5,916 миллион сумнан 12,444 миллион сумга кадәр артты.

Судка мөрәҗәгать итү гражданнарның хезмәткә хокукларын яклауның киң таралган ысулларыннан берсе. Үз чиратында Суд приставлары федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе мәгълүматлары бурычлының мөлкәте булмау сәбәпле эшкә түләү бурычын алу буенча башкару эшләре саны сизелерлек артуын дәлилли. 2017 елда андый башкару эшләре 146 булган (фактта үтәү белән төгәлләнгән эшләрнең гомуми саныннан 3,18 процент), ә 2016 елда бу сан 28 (фактта үтәү белән төгәлләнгән эшләрнең гомуми саныннан 0,37 процент). Шуның белән бергә, узган чор йомгаклары буенча бурычлы оешманы банкрот дип тану һәм башкару документы конкурс идарәчесенә җибәрелү уңаеннан төгәлләнгән башкару эшләре саны сизелерлек кимегән (2017 елда алар - 319, ә 2016 елда – 583 булган).

Ел дәвамында дүрт ай буе хезмәт хакы буенча бурычлар арту, банкрот дип танылмаган, әмма хезмәт хакы буенча бурычны хәтта суд карары белән дә түләмәгән бурычлы-оешмалар сизелерлек арту, безнең карашча, намуссыз эш бирүчеләргә үзвакытында чаралар күрмәү очраклары артуын дәлилли.

Бу уңайдан хезмәт хакы түләмәү куркынычы булган оешмаларны, шул исәптән, хезмәткәрләрне азат иткән яки тулы

булмаган эш вакыты режимы керткән оешмалар турында халыкны эш белән тәэмин итү үзәкләре биргән мәгълүматлар нигезендә, мәҗбүри түләүләр буенча дәүләт бюджеттан тыш фондларга бурычлары булган предприятиеләр турында Россия Федерациясенең Татарстан Республикасындагы бүлеге һәм дәүләт учреждениесе - Россия Федерациясе Социаль иминият фондының Татарстан Республикасы төбәк фонды мәгълүматлары, салымнар түләү буенча бурычлары булган предпрятиеләр турында Федераль салым хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе мәгълүматлары буенча ачыклау һәм бурычлы предприятиеләр җитәкчеләре һәм әгәр булса, профсоюз оешмалары белән берлектә эш хакы буенча бурычлар барлыкка килүне кисәтүгә юнәлтелгән оператив чаралар күрү эшен активлаштыру максатка ярашлы булыр иде.

Хезмәт мөнәсәбәтләрен тиешенчә теркәмәү – шикаятьләр буенча тикшерүләр үткәргәндә безнең эштә очраган хокук бозуларның бер төре. Шул ук вакытта хезмәт мөнәсәбәтләрен тиешенчә теркәмәү фактлары коммерциячел структураларда гына түгел, аерым җирле үзидарә органнарында да була.

Республиканың кайбер муниципаль берәмлекләрендә опека һәм попечительлек органнары белгечләренең хезмәт хокуклары гаранатияләрен сакламау проблемасы бар.

Безнең адреска вазифалары муниципаль хезмәткәрләр вазифалары исемлегенә кертелмәгән бер муниципаль районның опека һәм попечительлек секторы хезмәткәрләреннән күмәк мөрәҗәгать керде. Вәкаләтле вәкил опека һәм попечительлек органнарының хезмәт хокукларын бозуны бетерүне сораган заключение җибәрде.

Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгыннан килгән мәгълүматлар буенча Әлмәт, Югары Ослан, Мамадыш, Питрәч муниципаль районнарында Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2008 елның 1 декабрендә чыккан 843 нче “Татарстан Республикасында балигъ булмаган затларга карата опека һәм попечительлек буенча эшчәнлекне башкару буенча тапшырылган вәкаләтләрне тормышка ашыру Тәртибен раслау турында” карары положениеләрен бозып, бала хокукларын саклау буенча опека һәм

попечительлек органы белгечләре муниципаль хезмәткәрләр булып тормый.

Суд тарафыннан акылга зәгыйфь яки өлешчә акылга зәгыйфь дип табылган балигъ булганнар хокукларын яклау буенча опека һәм попечительлек органнары белгечләре вазифасы муниципаль хезмәткәрләр реестрына кертелмәгән муниципаль районнар саны тагын да күбрәк. Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы мәгълүматлары буенча, 2017 ел ахырына республиканың 13 районында (Актаныш, Әлмәт, Әтнә, Балтач, Бөгелмә, Буа, Югары Ослан, Биектау, Кама Тамагы, Мамадыш, Питрәч, Саба, Теләче) суд тарафыннан акылга зәгыйфь яки өлешчә акылга зәгыйфь дип танылган балигъ булган затлар хокукларын яклау буенча опека һәм попечительлек органы белгече вазифасы муниципаль хезмәткәрләр реестрына кертелмәгән.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, хәзерге вакытта әлеге белгечләргә карата тиешле норматив документ юк, алар шулай ук халыкның социаль яктан көчсез төре вәкилләренең хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклау белән шөгыльләнсәләр дә.

Бу уңайдан Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына суд тарафыннан акылга зәгыйфь яки өлешчә акылга зәгыйфь дип танылган балигъ булган затлар хокукларын яклау буенча опека һәм попечительлек органнары белгечләре муниципаль хезмәткәрләр булырга тиеш, дигән норматив хокукый акт кабул итү мәсьәләсен карау максатка ярашлы булыр иде.

Эшләүче гражданнарның тормышын һәм сәламәтлеген саклау мәсьәләләре социаль-хезмәт мөнәсәбәтләре өлкәсендә актуаль булып кала.

Татарстан Республикасы Профсоюзлар федерациясе мәгълүматлары буенча республиканың төрле милек формасындагы оешмаларында эш урыннары санитар-гигиена таләпләренә җавап бирмәгән эшчеләр (51 процент яки 467 мең хезмәткәр) саны арта. Шулай итеп, эре яки урта предприятиенең һәр икенче хезмәткәре (һөнәри чирләр артуга кадәр) үз сәламәтлеген куркыныч астына куя. 240 меңгә якын кеше зарарлы җитештерү тирәлегендә эшләвен дәвам

итә. Меңгә якын кеше куркынычсызлык таләпләренә җавап бирмәгән җиһазларда эшли.

Татарстан Республикасы Дәүләт хезмәт инспекциясенең оператив мәгълүматларына караганда, 2018 елның 1 гыйнварына җитештерүдә авыр нәтиҗәләргә китергән бәхетсезлек очраклары аркасында 140 кеше зыян күргән (2016 елда бу сан – 156.) Шул ук вакытта республиканың кайбер муниципаль районнарында җитештерүдә бәхетсезлек очраклары арту күзәтелә. Җитештерүдә имгәнүләр Азнакай, Алексеевск районнарында 5 тапкыр, Менделеев районында – 4 тапкыр, Тукай һәм Ютазы муниципаль районнарында 2 тапкыр арту, зур борчу тудыра.

Соңгы елларда Татарстан Республикасында җитештерү өлкәсендә үлем очраклары кимү күзәтелә. 2013 елда үлем белән тәмамланган бәхетсезлек очраклары 107 булса, 2017 елда – 44. Җитештерүдә үлүчеләр саны кимү очраклы хәлләр белән генә аңлатылмый. Республикада хезмәтнең куркынычсыз шартларын тәэмин итмәгән эш бирүчеләрне җаваплылыкка тарту буенча гына түгел, ә превентив характердагы чаралар күрелү буенча да системалы эш алып барыла.

Кызганычка каршы, икътисадның аерым өлкәләрендә үлемгә китергән имгәнүләр теркәлә. Үлемгә китергән ике бәхетсезлек очрагы сәламәтлек саклау учреждениеләрендә килеп чыкты (2016 елда алар юк иде). Үлем белән тәмамланган өч бәхетсезлек очрагы агросәнагать тармагында килеп чыкты (2016 елда юк иде).

2016 ел белән чагыштырганда төзелеш тармагы предприятиеләрендә үлемгә китергән имгәнүләр саны артты. (2017 елда - 13, ә 2016 елда – 10). Шул ук вакытта төзелеш эшләрен башкарганда фаҗигале хәлләр хезмәт мөнәсәбәтләре тиешенчә теркәлмәгән кешеләр белән дә килеп чыга. Хезмәт килешүеннән башка төзелештә эшләүче кешеләрнең хезмәтне саклауга социаль җаваплылыгы дәрәҗәсе шактый ким.

Мисал өчен, массакүләм мәгълүмат чараларында Арчада мәктәп төзегәндә төзелеш мәйданчыгында төрле эшләр башкаручы егетнең һәлак булуы киң яктыртылган очрак. Соңыннан судта хезмәткәр

белән хезмәт мөнәсәбәтләрен башкарганда производствода килеп чыккан бәхетсезлек очрагы турында Н-1 формасы буенча акт төзү турында егетнең якын туганының таләбен хәтта “Стройсервис” җәмгыяте төзелеш оешмасы вәкиле танымаган, шулай ук хезмәт мөнәсәбәтләре фактын ачыклау белән бәйле кайбер башка таләпләрне дә танымаган.

Төзелештә һәм башка имгәнү куркынычы зур булган башка тармакларда эшләүче кешеләр белән хезмәт мөнәсәбәтләрен башка мөнәсәбәтләргә “яшергән” оешмаларга дәүләт органнары һәм җирле үзидарәләр органнары тарафыннан аерым контроль кирәк дип саныйбыз. Россия Федерациясе Хезмәт кодексының 360 нчы маддәсенә төзәтмәләрне исәпкә алып, гражданнар шикаятьләре белән беррәттән, хезмәт мөнәсәбәтләрен теркәүне бозу турындагы дәүләт органнарыннан һәм җирле үзидарәләр органнарыннан кергән мәгълүмат та хезмәт дәүләт инспекторлары планнан тыш тикшерү өчен нигез булып торачак.

Кешенең хезмәт хокукларын яклау эш бирүчеләр ягыннан законнарны саклауга нәтиҗәле контрольне арттыру кирәклеген күздә тота. Контроль превентив та булырга тиеш. Бу аеруча хезмәт законнарын бозуга берничә тапкыр юл куйган эш бирүчеләргә карата актуаль.

Гражданнарның торакка хокукларын яклау

Татарстан Республикасында торак төзүнең югары темплары саклана. Төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалыгы министрлыгы мәгълүматларына караганда, 2017 елда 2408,1 мең квадрат метр торак сафка бастырылган.

Бөек Ватан сугышы ветераннары өчен программа кысаларында 2017 елда 32 ветеран үзенең торак шартларын яхшырткан, хәзерге вакытта ветераннарны торак белән тәэмин итү өчен 12 йорт төзелә, шуларның 4 се төзелеп беткән, 5 йорт төзелеп бетү алдында, 3 се уртача әзерлектә. Аерым төр гражданнарның торак шартларын

яхшыртуга узган ел республика бюджетыннан 159 гаиләгә акча бүлеп бирелгән, 50 күп балалы гаиләгә торак сертификатлары бирелгән.

Торак төзүнең югары темплары республикада гамәлдә булган социаль ипотека программасы исәбенә дә ирешелә, аның кысаларында 90 меңнән артык гаилә үзенең торак шартлары яхшырткан. 2017 елда социаль ипотека программасын тормышка ашыруга каралган 17,6 миллиард сум 8358 фатирлы 178 торак йортны файдалануга тапшырырга гына түгел, 2018 елга 9711 квартирга исәпләнгән 87 йорт төзелешенә нигез салырга да мөмкинлек бирде.

Шуның белән бергә, сафка бастырылган торакның югары күләме турында әйткәндә, шул исәптән, социаль ипотека программасы кысаларында, кайбер күп квартирлы йортларның, шул исәптән, “Салават күпере” торак комплексында төзелә торган кайбер йортларның үзвакытында төзелеп бетмәвен билгеләп үтәргә кирәк.

Икенче проблема – төзелеш сыйфаты. Вәкаләтле вәкил адресына Казан шәһәрендә социаль ипотека программасы буенча төзелгән аерым йортларда, әйтик, Глушко урамының 4 нче, 6 нчы, Актай урамының 7 нче, Адоратский урамының 4а, Сабан урамының 2а йортларында төзелеш сыйфатыннан канәгать булмаган гражданнардан шикаятьләр килү дәвам итә.

2017 елның 20 сентябрендә Татарстан Республикасы Арбитраж судының Казан шәһәренең Глушко урамы 4 нче йортындагы төзелеш кимчелекләрен бетерүне таләп иткән карары законлы көченә керде. Йортта яшәүчеләрнең шикаятьләре “Татарстан Президенты каршындагы дәүләт торак фонды” коммерциячел булмаган оешмасына 2015 елдан ук билгеле. Ләкин оператив чаралар күрелмәгән, суд карары законлы көченә кергәннән соң да инвестор-төзүче буларак Фонд һәм алыштырылган подрядчы оешма арасында төзелеш кимчелекләрен бетерү буенча күләмнәр турында бәхәс 2017 елның декабренә, кассацион шикаять каралганчыга кадәр дәвам итте. Асылда торак йортларда төзелеш дефектларын бетерү буенча чаралар күрелмәде.

Бу уңайдан “Татарстан Президенты каршындагы дәүләт торак фонды” коммерциячел булмаган оешмасына социаль ипотека

программасы буенча торак йортлар төзүне тормышка ашыручы подрядчы оешманы алыштырганда һәм яңа подрядчы оешма белән килешү мөнәсәбәтләре төзегәндә гарантия срогы чорында торак йорттан фпйдалану барышында ачыкланган кимчелекләр булганда, элеккеге подрядчы оешма гаебе белән килеп чыккан төзелеш кимчелекләрен бетерү буенча йөкләмәләрнең конкрет күләмен карау максатка ярашлы булыр иде дип саныйбыз.

Россия Федерациясендә күп балалы гаиләләргә бушлай җир участоклары бирү мәсьәләсе кискен тора.

2017 ел ахырына Казан шәһәрендә генә дә программма эшләү чорында җир участоклары белән 3491 күп балалы гаилә тәэмин ителде. Җир участоклары алырга чиратта торучы гаиләләрнең саны 15 меңнән артык, ә буш булган җир участоклары 3 мең генә, бу республикада җир кишәрлекләренә кытлык булуын күрсәтә. Казан шәһәрендә җир кишәрлекләре кытлыгы - 70 процент (7100), Чаллы шәһәрендә - 58 процент (3500) тәшкил итә.

Аерым очракларда җир кишәрлекләре кытлыгы күп балалы гаиләләргә җир участоклары бирү тәртибен сакламау турында гражданнардан шикаятьләр килүгә китерә.

Безнең адреска Яр Чаллы шәһәрендә яшәүчеләрдән дә җир участокларын бирү срокларын бозу турында шикаятьләр килде.

Тикшерү барышында ике күп балалы гаиләнең 2013 елда җир участогы бирү исемлегенә кертелеп тә, бары 2016 елда гына бер тапкыр җир кишәрлеген сайлау процедурасына чакырылуы ачыкланды. Җир кишәрлекләре исемлеккә соңрак кертелгән башка күп балалы гаиләләргә тәкъдим ителгән.

Татарстан Республикасы Җир кодексында шул билгеләнгән, җир кишәрлеге сайлаудан өч тапкыр баш тартканда яисә җир кишәрлеген сайлау процедурасына өч тапкыр килмәгәндә генә граждан исемлектән төшерелеп калдырыла.

Югарыда күрсәтелгән күп балалы гаиләләр җир кишәрлеген сайлау процедурасына өч тапкыр чакырылырга тиеш иде, моны җирле үзидарә органнары эшләмәгән. Бу уңайдан Вәкаләтле вәкил

бозылган хокук һәм ирекне торгызу максатыннан тиешле заключение җибәрде.

Ятим балаларны, ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балаларны торак йортлар белән тәэмин итү – Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилнең даими контролендә булган темаларның берсе.

Ятим балаларның һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балаларның хокукларын тормышка ашыру максатларында, Татарстан Республикасында ятим балалар өчен 305 торакны милек итеп алу өчен контрактлар төзелгән. 2018 елда торак белән 297 ятимне тәэмин итү күздә тотыла.

Шикаятьләрне анализлау шуны күрсәтә, Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан гариза бирүчеләрне махсуслашкан торак фондыннан торак белән тәэмин ителергә тиешле ятим балалар исемлегенә кертүдән баш тарту очраклары бар.

Сүз ятим балалар һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балалар арасыннан тораклы булып та, федераль һәм республика законнарында каралган нигезләмәләр буенча яшәү өчен яраксыз дип табылган торакка ия затлар белән булган очраклар турында бара.

Вәкаләтле вәкил адресына Бөгелмә шәһәрендә яшәүчедән аны махсуслашкан торак фондыннан ятим бала буларак торак белән тәэмин итмәүләре турында шикаять килде.

Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы гариза бирүчене торакка мохтаҗ гражданнар исемлегенә кертүдән баш тарткан, сәбәбе итеп аңа муниципаль торак фондында мәйданы тиешледән күбрәк булган бер бүлмәле фатир беркетелгән булуын күрсәткән, гаризаны карау барышында анда беркем дә яшәмәгән булган. Әмма Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы шуны исәпкә алмаган, гариза бирүче белән беррәттән тораклан мөстәкыйль файдалану хокукына гариза бирүченең гаилә әгъзасы булмаган кеше дә ия булган. Махсуслашкан торак фондыннан торак бирүгә каршы булу турында карар чыгарганда

министрлык андый кеше белән социаль найм килешүен өзү турындагы мәгълүматларга ия булмаган.

Яшел Үзән районында яшәүчегә Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы мәйданы тиешле нормадан күбрәк торакта гомуми өлеше булуы уңаеннан торакка мохтаҗ гражданнар исемлегенә кертүдән баш тарткан. Соңрак гариза бирүче, торакны санитар һәм техник кагыйдәләргә һәм нормаларга туры килмәве аркасында яшәү өчен яраксыз дип тану сәбәпле торакка мохтаҗ гражданнар исемлегенә кертелгән. Әмма монда да министрлык карар чыгарганда торакның тагын бер милекчесе гариза бирүченең гаилә әгъзасы булмавын исәпкә алмаган.

Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгына, торак милекчеләре булган яки социаль найм килешүе буенча торак алып торган ятим балаларны һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм балаларны махсуслашкан торак фондыннан торак белән тәэмин итү турында гаризаларны караганда, һәр очракта 2013 елның 12 гыйнварында дөнья күргән 8 нче “Ятим балаларны һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балаларны торак белән тәэмин итү турында” республика Законының 1 маддәсе 4 өлешендәге 1 пункты положениеләрен һәм “Татарстан Республикасында халыкны адреслы социаль яклау турында” Татарстан Республикасы Законының 8 маддәсенә үзгәрешләр кертү турында”гы законны исәпкә алып, гариза бирүче белән беррәттән, торактан мөстәкыйль файдалану хокукына ия затлар булу-булмавын исәпкә алырга тәкъдим итәбез.

Торакка хокукларны тормышка ашыру – гражданнарның уңайлы һәм куркынычсыз торакларда яшәве, ул үз чиратында, капиталь һәм агымдагы ремонт үткәрүне, йорт яны территорияләрен төзекләндерүне, өзлексез күрсәтелгән коммуналь хезмәтләрнең тиешле сыйфатын тәэмин итүне үз эченә ала.

Республикада яшәүчеләр Вәкаләтле вәкилгә торак-коммуналь хезмәтләр өчен түләүне исәпләү, мәгълүматны ачу, торак милекчеләренең гомуми җыелышларын үткәрү тәртибе мәсьәләләре буенча даими мөрәҗәгать итәләр.

Вәкаләтле вәкил адресына килгән мөрәҗәгатьләр темасын киң юнәлешен исәпкә алып, без «Торак-коммуналь хуҗалыгы өлкәсендә җәмәгатьчелек контроле төбәк үзәге» коммерциячел булмаган партнерлыгы, «Татарстан Республикасында күп фатирлы йортлар идарәчеләре оешмалары берлеге» төбәк коммерциячел булмаган партнерлыгы» үзкөйләүле оешмасы белән берлектә республиканың муниципаль районнарында һәм Казан шәһәрендә идарәче компанияләр вәкилләрен чакырып, халык өчен торак-коммуналь хуҗалыгы мәсьәләләре буенча “Хокукый ярдәм көннәре” уздырдык.

2017 елның икенче яртыеллыгында без Татарстан Республикасы Дәүләт торак инспекциясе, кулланучылар хокукларын һәм кешеләр иминлеген яклау өлкәсендә федераль хезмәтнең Татарстан Республикасындагы идарәсе, прокуратура, Татарстан Республикасы Төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалыгы министрлыгы, Татарстан Республикасы муниципаль районнары һәм шәһәрләре башкарма комитетлары, Татарстан Республикасы Нотариаль палатасы, Татарстан Республикасы Адвокат палатасы, Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитеты, ресурслар белән тәэмин итүче оешмалар вәкилләре катнашында Казан шәһәрендә, Буа һәм Балык Бистәсе районнарында алты “Хокукый ярдәм көне” үткәрдек.

“Хокукый ярдәм көне” кысаларында яшәүчеләр өчен торак-коммуналь хуҗалык өлкәсендә тематик лекцияләр оештырылды, аларны 1100 кеше тыңлады, шулай ук 147 кешегә бушлай юридик ярдәм күрсәтелде.

Кайбер мөрәҗәгатьләр буенча безнең турыдан туры катнашу кирәк булды.

Әйтик, Вәкаләтле вәкил катнашканнан соң түбәндәге мәсьәләләр уңай хәл ителде: Казан шәһәренең Х.Мәүлетов урамында урнашкан 40 нчы йорт яңы төзекләндерелде, Казан шәһәренең Окольная урамының 3 нче йортында җылыту системасына ремонт ясалды, йортларда яшәүчеләрнең уңай шартларына тәэсир итүче кибетләр эшчәнлегендәге тискәре факторлар бетерелде, Әлмәт шәһәренең Киров урамы 4 нче йортына агымдагы ремонт ясалды.

Республикада яшәүчеләрдән идарәче оешмаларның коммуналь хезмәтләр күрсәтүне туктату яки чикләүгә кагылышлы законсыз гамәлләренә кагылышлы шикаятьләр килә. Төрле хәлләр була. Вакытында түләп барып та коммуналь хезмәтләр күрсәтүне туктату яки чикләү турында карар кабул иткән идарәче оешмаларның законсыз гамәлләреннән якланмаган кешеләр дә бар.

Тикшерү барышында ачыкланган очракларның берсе, коммуналь хезмәтләргә түләмәгән кеше квартирасын сата, ә идарәче оешма яңа милекчегә коммуналь хезмәтләр күрсәтүне туктата, сату-алу килешүе буенча яңа милекче үзенә элеккеге милекченең бурычларын түләү буенча йөкләмәләр алмаса да.

Суд практикасын анализлау шуны күрсәтә, торак милекчеләренә элекке милекчедән җыелган бурычларны түләү буенча таләпләр кую очраклары бер генә түгел.

Бу уңайдан Татарстан Республикасы Дәүләт торак инспекциясенә һәм муниципаль торак контроле органнарына, торакны алып торучыларга һәм милекчеләргә торакта элеккеге милекчеләр яшәү чорында барлыкка килгән коммуналь түләүләр буенча бурычлар аркасында (бурычларны түләү буенча йөкләмәләр элеккеге милекче белән сату-алу килешүендә каралган очракларны исәпкә алмаганда) идарәче оешмаларның коммуналь хезмәтләр күрсәтүне туктату яки чикләү буенча гамәлләрен кисәтүгә юнәлтелгән чараларны күрү турындагы мәсьәләне карауны максатка ярашлы булуын тәкъдим итәбез.

Гражданнарның торакка хокукларын тормышка ашыру белән бәйле мәсьәләләр мөһим мәсьәләләрнең берсе булып тора. Гражданнарның торакка хокукларын яклауга һәм торгызуга юнәлтелгән әлеге тәкъдимнәр хакимият органнары тарафыннан яклау табар дип ышанабыз.

Социаль әһәмиятле учреждениеләрне үзгәртеп кору шартларында кешенең сәламәтлек саклау һәм медицина ярдәменә, белемгә, социаль хезмәт күрсәтүгә хокукларын яклау

Татарстан Республикасында төрле учреждениеләр эшендә социаль инфраструктураны оптимальләштерүгә юнәлтелгән программалар кабул ителә. Алар арасында медицина һәм социаль хезмәт күрсәтү, мәгариф учреждениеләре аерым урын алып тора.

Сәламәтлек саклау, социаль хезмәт күрсәтү, мәгариф учреждениеләрен үзгәртеп кору процесслары белән бергә, гражданнарның законда билгеләнгән гарантияләр күләмен һәм социаль хокуклары җыелмасын тәэмин итү мөһим.

Безнең фикеребезчә, республиканың аерым муниципаль берәмлекләрендә бала тудыру бүлекләре ябылу һәм медицина учреждениеләренең яшәү урыныннан ерак булуы аркасында гражданнарның медицина хезмәте алуга хокукларын яклау буенча мәсьәлә актуаль булып кала.

2016 елның 1 декабреннән Апас, Югары Ослан, Кайбыч, Кама Тамагы, Яңа Чишмә, Мөслим, Балык Бистәсе, Чирмешән үзәк район хастаханәләрендә 8 бала тудыру бүлеге ябылды. 2017 елның 1 гыйнварыннан тагын өч муниципаль берәмлектә (республиканың Спасс, Минзәлә, Питрәч районнарында) өч бала тудыру йорты ябылды. Күрсәтелгән муниципаль районнардагы барлык йөкле хатын-кызлар бала тудыру өчен муниципаль ара үзәкләргә җибәрелә. Бала тудыру урыннарының яшәү урыннарыннан шактый еракта булуы хатын-кызларда һәм аларның якыннарында урынлы борчу һәм шөбһә тудырды.

Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы мәгълүматларына караганда, йөкле, бала тудыручы хатын-кызларны муниципаль ара үзәкләргә илтү өчен үзәк район хастаханәләренә махсус санитар транспорт бүленгән. Бәбиләгән хатын-кызларны муниципаль ара үзәкләрдән беркетелгән авыл территорияләренә җибәрү урта медицина хезмәткәре озатуында санитар автотранспортта тормышка ашырыла.

Ләкин Вәкаләтле вәкилнең йөкле хатын-кызларны, бала тудырган аналарны транспорт белән тәэмин итүне оештыру мәсьәләләре буенча тикшерүләре яңа гына бала тудырган хатын-кызларны муниципаль ара үзәкләрдән яшәү урыннарына озату мәсьәләсе хәл ителмәвен күрсәтте.

Әйтик, "Апас үзәк район хастаханәсе" дәүләт автоном сәламәтлек саклау учреждениесеннән муниципаль ара үзәкләренә үзәк район хастаханәсе санитар транспортында 72 пациент җибәрелгән. Казан шәһәрендәге республика клиник хастаханәсеннән ананы һәм сабыйны яшәү урынына хастаханәнең санитар транспортында алып кайту бер генә тапкыр булган.

"Питрәч үзәк район хастаханәсе" дәүләт автоном сәламәтлек саклау учреждениесен тикшерү барышында шул ачыкланды, 2017 елда 259 йөкле хатын-кыз Казан һәм Яшел Үзән шәһәрләрендәге муниципаль ара үзәкләргә үзәк район хастаханәсенең санитар транспортында җибәрелгән. ("Питрәч үзәк район хастаханәсе" дәүләт автоном сәламәтлек саклау учреждениесендә 8 бала тудыру очрагы теркәлгән). Бала тудыручыны һәм сабыйны, муниципаль ара үзәкләрдән яшәү урыннарына медицина хезмәткәре озатуында илтү бер генә тапкыр, тудырганнан соң сабыйда патология ачыкланганнан соң гына булган. Калганнарны туганнары үзләренең шәхси транспортында алып кайткан.

Бәби алып кайтучылар һәм аларның туганнары, "Апас үзәк район хастаханәсе" дәүләт автоном сәламәтлек саклау учреждениесенең, "Питрәч үзәк район хастаханәсе" дәүләт автоном сәламәтлек саклау учреждениесенең санитар транспорты белән бушлай муниципаль ара үзәкләргә һәм кире яшәү урыннарына озатылуы хакында хәбәрдар булу-булмавы турында мәгълүмат тикшерү барышында бирелмәде.

Хәл Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы тарафыннан йөкле хатын-кызларны медицина хезмәте күрсәтүче медицина оешмаларына транспорт белән озату тәртибе хәзерге көнгә кадәр расланмау белән катлаулана.

Гражданнарның хокуклары бозылуга юл куймау максатыннан Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгына тудыру бүлекләре ябылган сәламәтлек саклау учреждениеләренең бала тудырган хатын-кызларны һәм сабыйларны муниципаль ара үзәкләрдән яшәү урыннарына санитар траспортта озатуын оештыру буенча чаралар күрергә кирәк дип саныйбыз.

Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләрендә күзәтелә торган социаль хезмәт күрсәтү комплексы үзәкләренең социаль-тернәкләндерү бүлекләрен ябу тенденциясе Вәкаләтле вәкилдә шулай ук борчу тудыра. Соңгы елларда аларның саны шактый кими. 2013 елдан республикада 4 социаль-тернәкләндерү бүлеге ябылган.

Әйтик, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 3 мартында дөнья күргән “Яшел Үзән муниципаль районында Татарстан Республикасы Хезмәт, мәшгульлек һәм социаль яклау министрлыгының “Рәхәт” халыкка социаль хезмәт күрсәтүнең комплексы үзәге” дәүләт автоном социаль хезмәт күрсәтү учреждениесе структурасын оптимальләштерү турында” 126нчы карары белән күрсәтелгән социаль хезмәт күрсәтү учреждениесе структурасында 45 койка-урынга исәпләнгән социаль-тернәкләндерү бүлеге бетерелгән.

Күрсәтелгән бүлекне ябу социаль хезмәтләр алучы гражданнарның канәгатьсезлегенә һәм Татарстан Республикасының төрле дәүләт органнарына, шул исәптән Вәкаләтле вәкил адресына, шулай ук Россия Федерациясе дәүләт органнары адресына күп санлы мөрәҗәгатьләр килүгә китерде.

Шул ук вакытта социаль-тернәкләндерү бүлегендә хезмәт алуга ихтыяҗ шактый зур иде. Татарстан Республикасы Хезмәт, мәшгульлек һәм социаль яклау министрлыгы мәгълүматлары буенча 2016 елда “Яшел Үзән муниципаль районында Татарстан Республикасы Хезмәт, мәшгульлек һәм социаль яклау министрлыгының “Рәхәт” халыкка социаль хезмәт күрсәтүнең комплексы үзәге” дәүләт автоном социаль хезмәт күрсәтү учреждениесенең социаль-тернәкләндерү бүлегендә 780 кешегә, шуларның күбесе пенсионерлар, социаль хезмәт күрсәтелгән. Хәзер

Яшел Үзән муниципаль районында социаль хезмәтләр алучылар исәбендәге гражданнар социаль хезмәтләр ала алмыйлар, чөнки әлеге муниципаль берәмлегендә социаль хезмәтләр күрсәтүче башка бүлек юк.

2014-2020 елларга "Татарстан Республикасы халыкка хезмәт күрсәтүне үзгәртеп кору һәм үстерү" программасы бурыч сыйфатында халыкка социаль хезмәт күрсәтү өлкәсендә дәүләтнеке булмаган секторны үстерүне билгеләгән иде. Әмма хәзерге вакытта халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә эшләп килүче дәүләтнеке булмаган сектор, кызганычка каршы, халыкка социаль хезмәт күрсәтү комплекслы үзәкләренең гамәлдәге социаль-тернәкләндерү үзәкләрен тулы күләмдә алыштыра алмый.

Санатор-курорт дәвалануга чират бер генә дистә мең кеше белән исәпләнми, шуңа социаль хезмәтләр алучылар халыкка социаль хезмәт күрсәтү комплекслы үзәкләренең социаль-тернәкләндерү бүлекләре мөмкинлекләреннән файдаланалар. Аларда булган койка-урыннар (421) гражданнар ихтыяҗларын канәгатьләндерергә җитәрлек түгел.

Социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләрен үзгәртеп кору буенча карарлар кабул итү җәмгыятьтә социаль киеренкелек тудыруын исәпкә алып, Татарстан Республикасы хөкүмәтенә Татарстан Республикасы Хезмәт, мәшгульлек һәм социаль яклау министрлыгының Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләрендәге социаль хезмәт күрсәтү комплекслы үзәкләренең социаль-тернәкләндерү бүлекләрен саклау мөмкинлеге турындагы мәсьәләне карау максатка ярашлы булыр иде.

Республиканың муниципаль берәмлекләрендә мәгариф оешмаларын үзгәртеп кору сәбәпле гражданнарның белемгә хокукларын тәэмин итү мәсьәләләре дә узган ел Вәкаләтле вәкилнең карау предметы булды.

Гамәлдәге законнарга ярашлы рәвештә муниципаль гомум белем бирү оешмасын үзгәртеп кору яки бетерү балигъ булмаганнарның белем алуга хокукларын бозу дип исәпләнә алмый. Ләкин үзгәртеп кору турында карар кабул иткәнчегә кадәр, муниципаль берәмлек

территориясендә гражданнар белем алу өчен шартлар саклануын һәм конкрет территориядә үсешнең башка шартларының саклануын бәяләү кирәк.

Моннан тыш, федераль һәм республика законнарына ярашлы рәвештә авыл җирлегендә урнашкан муниципаль гомум белем бирү оешмасын үзгәртеп кору яки ябу турында карар шушы авыл җирлегендә яшәүчеләр фикерен исәпкә алмыйча кабул ителергә тиеш түгел.

Федераль законда шулай ук җирле үзидарәләр органнары һәм җирле үзидарәләрнең вазифаи затлары, шулай ук дәүләт хакимияте органнары тарафыннан карарлар кабул иткәндә анда яшәүчеләр фикерен, муниципаль берәмлекнең барлык территориясендә яки аның территориясенең бер өлешендә үткәрелә торган гражданнарны сораштыру юлы белән ачыклау билгеләнгән.

Шуның белән бергә Вәкаләтле вәкил югарыда күрсәтелгән федераль закон таләпләрен үтәмәүдә чагылыш тапкан, билгеләнгән тәртипне бозу фактлары белән очраша.

Әйтик, Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы башкарма комитетының норматив хокукый акты белән авыл җирлегендә яшәүчеләр җыены яки халыкны сораштыру урынына авыл җирлегендә яшәүчеләр җыелышын үткәрү билгеләнгән. Соңрак бу положениене Татарстан Республикасы Конституция суды Татарстан Республикасы Конституциясенә ярашмый дип таныды.

Үз чиратында, хәтта тиешле норматив хокукый база булганда да мәгариф оешмаларын үзгәртеп кору вакытында әлеге положениеләрне сакламау очраклары бар.

Мәсәлән, Зәй муниципаль районының “Югары Баграж төп гомуми белем бирү мәктәбе” гомум белем бирү оешмасын Зәй муниципаль районының “Сарсаз-Баграж төп гомуми белем бирү мәктәбе”нә кушу юлы белән үзгәртеп кору уңаеннан, Югары Баграж авылы халкының күмәк шикаятен карау барышында шул ачыкланды, авыл җирлегендә яшәүчеләрнең муниципаль гомуми белем бирү оешмасын үзгәртеп коруга кагылышлы фикерен исәпкә алуны

раслаучы документ итеп ата-аналар җыелышы беркетмәсе тәкъдим ителгән.

Ата-аналар җыелышын үткәрү федераль законда каралган тәртипне алыштыра алмый. Шулай итеп, халыкның аларның фикерен белүгә хокуклары бозылган. Шул уңайдан Вәкаләтле вәкил Зәй муниципаль районы башкарма комитеты җитәкчесе адресына белем бирү оешмасын үзгәртеп корганчы авыл җирлегендә яшәүчеләр фикерен сораштыру үткәрергә һәм аларның фикерен исәпкә алып, әлеге мәсьәлә буенча ахыргы карар кабул итәргә тәкъдим иткән заключениесен җибәрде.

Гражданнар фикерен сораштыру яки җыен рәвешендә ачыкламыйча, авыл җирлегендә яшәүчеләрнең җыелышы карары рәвешендә ачыклау һәм исәпкә алу гражданнарга мәгариф оешмасын үзгәртәчәкләре турында үз фикерен белдерүгә хокукны тормышка ашырырга мөмкинлек бирми, шулай ук гражданнарга җирле үзидарә органнары тарафыннан сораштыру нәтиҗәләре белән килештерелмәгән карар кабул итү сәбәпләре турында нигезле җавап алуга хокукны гарантияләми.

Вәкаләтле вәкил фикеренчә, авыл җирлегендә яшәүчеләрнең аларның фикерен ачыклауга хокукларын бозу очраклары, кагыйдә буларак, гражданнарның белемгә хокукларын бозу очраклары алга таба булмаска тиеш.

Мәгариф оешмаларын үзгәртеп кору сәбәпле, Вәкаләтле вәкил адресына Яшел Үзән муниципаль районының Васильево бистәсендә мәктәп укучыларын йөртүне оештыру, юлларның начар булуы хакында гражданнардан мөрәҗәгатьләр килде. Җәмәгать транспорты маршруты, мәктәп автобусы булмау аркасында Яшел Үзән муниципаль районының “Советлар Союзы Герое Николай Соболев исемендәге 2 нче номерлы Васильево урта гомуми белем бирү мәктәбе” мәгариф учреждениесе укучылары мәктәпкә кадәр җәяү йөрергә мәҗбүр. Бу уңайдан Вәкаләтле вәкил маршрут челтәрен тикшерү үткәрергә һәм җәмәгать транспорты булдыру кирәклеген ачыклау буенча эш оештырырга, шулай ук юлны ремонтлауны планлаштырырга тәкъдим итте.

Социаль инфраструктура учреждениеләренә реформа үткәрү сәясәте, кешегә лаеклы тормыш һәм иркле үсеш тәэмин итүче шартлар тудыруга юнәлтелгән социаль дәүләт буларак Россия Федерациясендә конституцион положениеләрне кагылгысыз саклап алып барылырга тиеш.

Әлеге положение гаиләгә, аналарга, аталарга һәм балаларга, инвалидларга һәм өлкән гражданнарга дәүләт яклавын тәэмин итү аша, социаль хезмәтләр системасын үстерү, социаль яклауның һәртөрле гарантияләрен билгеләү, сәламәтлек саклауга һәм медицина ярдәменә хокукларны тормышка ашыру аша башкарылырга тиеш.

Бу уңайдан социаль инфраструктура учреждениеләрен оптимальләштерү аларны социаль яклау гарантияләрен, аларның хокукларын һәм ирекләрен саклауда ирешелгән дәрәҗәне киметүгә китерергә тиеш түгел.

Инвалидларның хокукларын яклау

2017 ел инвалидларның хокукларын яклауда мөһим карарлар кабул итү елы булды.

Россия Федерациясе хөкүмәте 2017 елның 9 ноябрендә медико-социаль экспертиза федераль учреждениеләре тарафыннан сыйфатны бәйсез бәяләү турындагы 1345 нче положениене раслады. Россия Федерациясе хөкүмәтенең 2017 елның 22 ноябрендә дөнья күргән 2599-р нче карары белән сәнагатьнең Россия Федерациясе гражданнары ихтыяҗларын һәм таләпләрен канәгатьләндерүче тернәкләндерү юнәлешендәге товарларны җитештерү буенча көндәшлеккә сәләтле, нык, баланслы тармагын төзү максатында 2025 елга кадәр тернәкләндерү юнәлешендәге сәнагать продукциясен җитештерүне үстерү Стратегиясе расланды. 2017 елның 26 июлендә дөнья күргән "Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" федераль законга үзгәрешләр кертү турында" гы 202 нче Федераль законга һәм "Россия Федерациясендә физик культура һәм спорт турында" федераль законның 9.1 маддәсенә ярашлы рәвештә, җирле үзидарә органнарына

инвалидларга, физик мөмкинлекләре чикләнгән кешеләргә физик культураны һәм спортны, адаптив физик культураны һәм адаптив спортны үстерүгә булышлык итү хокукы бирелде.

2017 елның декабрендә Россия Президенты Владимир Путин физик мөмкинлекләре чикләнгән кешеләр проблемалары белән шөгыльләнүче профиль иҗтимагый оешмалар һәм һөнәри берлекләр вәкилләре белән очрашты, анда бу өлкәдә мөһим кайбер карарлар яңгырады.

Узган ел Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил инвалид дип танылган гражданнар хокукларын саклау һәм яклауга юнәлтелгән чаралар үткәрде.

Әйтик, Вәкаләтле вәкил башлангычы белән июнь аенда медико-социаль экспертиза һәм техник тернәкләндерү чаралары һәм санатор-курорт путевкалары белән тәэмин итү мәсьәләләре буенча Идел буе федераль округында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилләрнең Координацион советы үткәрелде.

Координацион совет йомгаклары буенча техник тернәкләндерү чараларын сатып алуга дәүләт контрактлары төзү тәртибенә үзгәрешләр кертү турында, инвалид итеп тану өчен авырулар исемлеген киңәйтү турында, кеше үзе сатып алган техник тернәкләндерү чараларына йөз процент компенсация билгеләү турында һәм граждан бер ел эчендә санатор-курорт дәвасы алмаган очракта, мәстәкыйль рәвештә алынган санатор-курорт путевкасына компенсация билгеләү мәсьәләсен карау турында карарлар кабул ителде.

Тәкъдимнәр Россия Федерациясе хөкүмәтенә һәм Россия Федерациясе Федераль Җыенының Дәүләт Думасына мөрәҗәгать итү өчен Россия Федерациясендә Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил адресына җибәрелде.

Дәүләт учреждениесе – Россия Федерациясе Социаль иминият фондының Татарстан Республикасы буенча төбәк бүлеге мәгълүматлары буенча 2017 ел башыннан техник тернәкләндерү чаралары белән тәэмин итүне сорап 78 мең гариза кабул ителгән, шуларның 76 меңнән артыгы тәэмин ителгән, үтәлеш 92 процент

тәшкил итә.

Шул ук вакытта Вәкаләтле вәкил адресына техник тернәкләндерү чаралары бирмәү турында шикаятьләр даими булып тора.

Техник тернәкләндерү чараларына мохтаҗ инвалидларны тулы күләмдә тәэмин итәргә финанс чараларына кытлык булу шартларында, техник тернәкләндерү чарасын үз акчасына алган инвалидка компенсация түләү белән бәйле мәсьәләләр мөһим әһәмияткә ия.

Гамәлдәге законда инвалид мөстәкыйль төстә алган техник тернәкләндерү чарасы яки күрсәтелгән хезмәт өчен компенсация түләү механизмы, аның күләмен билгеләү тәртибе каралган. Компенсация Россия Федерациясе Социаль иминият фондының территориаль органнары тарафыннан түләнә. Дәүләт учреждениесе – Россия Федерациясе Социаль иминият фондының Татарстан Республикасы буенча төбәк бүлеге мәгълүматлары буенча 2017 елда мөстәкыйль рәвештә алынган техник тернәкләндерү чаралары һәм протез-ортопедия әйберләре өчен 2017 елда мөрәҗәгать иткән гражданнарга компенсация түләү өчен 137 миллион сум акча алынган һәм файдаланылган.

Безнеңчә андый компенсациянең якынча күләме турында гражданга ул техник тернәкләндерү чарасы яки хезмәт алганчы билгеле булырга тиеш.

Дәүләт учреждениесе – Россия Федерациясе Социаль иминият фондының Татарстан Республикасы буенча төбәк бүлегенең рәсми сайтында соңгы вакытта сатып алулар аша тормышка ашырылу вакыты буенча билгеләнгән техник тернәкләндерү чаралары һәм хезмәтләрнең бәясе турындагы гражданнарга компенсация күләмен исәпләү өчен кирәкле мәгълүматта 28 төр техник тернәкләндерү чараларының (таяклар, протезлар, колак аппаратлары, туторлар, бандажлар, озатып йөрүче этләр) якынча бәясе турында белешмәләр күрсәтелмәгән. Ягъни әлеге төр техник тернәкләндерү чараларын алган очракта гражданга ул алачак компенсация күләме билгеле түгел.

Шулай ук бирелгән техник тернәкләндерү чаралары сыйфаты белән бәйле проблемалар да бар. Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, кайбер төбәкләрдә пилот проекты кысаларында аларны алуның яңа механизмы – гражданнарга үзләренә нәрсә, ничек һәм кемнән сатып алу мөмкинлеге бирә торган электрон сертификат сынала. Әлегә Татарстан Республикасы бу пилот проектында катнашмый.

Хисап чорында Вәкаләтле вәкил дәүләт учреждениесе – Россия Федерациясе Социаль иминият фондының Татарстан Республикасы буенча төбәк бүлеге җитәкчесе урынбасары белән берлектә Казан шәһәренең протез-ортопедия предприятиеләрендә булды. Очрашу ахырында предприятиеләр җитәкчеләре протезларны инвалидның шәхси үзенчәлекләрен һәм ихтыяҗларын исәпкә алып эшләргә кирәклеген әйттеләр. Протезлау вакытында ампутация дәрәҗәсен, яралар, җөйләр барлыгын, йомшак тукымалар торышын, инвалидның гомуми физик хәлен исәпкә алырга кирәк. Белгечләр фикеренчә, әлеге шәхси үзенчәлекләрне исәпкә алмыйча, барлык инвалидларга әзер продукцияне бирү дөрес түгел, бу сәламәтлеккә зыян салырга мөмкин. Үткәрелгән күчмә чара күрсәткәнчә, шактый яхшы җитештерү һәм кадрлар базасы булган безнең предприятиеләр өчен төп проблема – заказлар булмау.

Күрсәтелгән проблема Россия Федерациясе хөкүмәтенең 2017 елның 22 ноябрендә дөнья күргән “Тернәкләндерү юнәлешендәге сәнагать продукциясен үстерү стратегиясен раслау турында”гы 2599-р нчы күрсәтмәсендә дә чагылыш тапкан. Стратегияне тормышка ашыру буенча 2017-2019 елларга эшләр җыелмасы норматив-хокукый көйләү һәм стандартлаштыруны үстерү, җитештерелә торган продукциянең сыйфатын күтәрү, җитештерүне, фәнни-техник эшчәнлекне, инновацияләрне, реабилитация индустриясенең кадрлар потенциалын, сорауны һәм экспортны үстерү, мәгълүмати яклауны күздә тота.

Узган елда Вәкаләтле вәкил тарафыннан инвалидларның уңайлы тирәлеккә: күп квартирлы торак йортларда аз хәрәкәтләнә торган төркемнәр өчен пандуслар кую, физик мөмкинлекләре чикләнгән кешеләр өчен спорт объектларының уңайлылыгын оештыруга

кагылышлы хокукларын бозу белән бәйле аерым шикаятьләр буенча чаралар күрелде.

Мәсәлән, Татарстан Республикасының “Халык контроле” дәүләт мәгълүмат системасының “Уңайлы тирәлек” төрендә 2017 елда 338 белдерү бастырылды (шуларның 246 сы хәл ителде, 64 мөрәҗәгать буенча эш планлаштырылган, 25 е дәлилле кире кагылды, 3 се эштә). Мөрәҗәгать итүчеләр махсус лифтлар булмауга, социаль әһәмиятле учреждениеләрдә - хастаханәләрдә, мәктәпләрдә, мәдәният учреждениеләрендә пандуслар юклыкка, җир өсте кичүләрендәге лифтларның эшләмәвенә, инвалидлар һәм башка аз хәрәкәтләнә торган гражданнар төркеме өчен туктап тору (парковка) урыннары булмаудан зарлана. Мондый мөрәҗәгатьләр күбрәк Казан, Яр Чаллы, Әлмәт шәһәрләреннән алына.

Безнең фикеребезчә, Казан шәһәре җирле үзидарә органнарының вакытлыча металл гаражлар куйган инвалидларга җир участокларын арендалау килешүләрен озынайтудан баш тарту турында карар итүе җитди проблема булып тора.

2017 елда инвалидлар исәбендә булган гражданнар Казан шәһәр Думасының 2006 елның 23 августында дөнья күргән 49-11 нче карары гамәлдән чыккан дип табылу сәбәпле җир участогын арендалау килешүен озынайтудан баш тартканлыктан һәм Казан шәһәрендә инвалидлар булган гражданнарга аларның метал гаражларын урнаштыру өчен ташламалы җир участоклары бирүнең расланган тәртибе булмаганлыктан, аларның металл гаражларын сүтүне тормышка ашыру кирәклеге турында кәгазьләр ала башлаган.

Җирле үзидарә органнары “металл гаражлар”дан файдалану төре җир участокларыннан файдалану рөхсәт ителгән төр сыйфатында гамәлдәге законда каралмаган дип белдерә.

“Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында” 1995 елның 24 ноябрендә дөнья күргән 181 нче федераль законга ярашлы рәвештә гаражлар төзү өчен җир бирү зарурлыгы каралган.

Күрсәтелгән очракта металл гаражлар хуҗалары булган инвалидлар төзелеш белән бәйле булмаган максатлар өчен җир участогын арендалау килешүен озынайтуны сорыйлар. Әлеге хәл

аларның аренда килешүен озынайту турындагы үтенеченнән баш тарту өчен нигез булып тора.

Шуның белән бергә җирле үзидарә органнары күрсәтелгән мәсьәләне хәл итүдән читләшергә тиеш түгел дип саныйбыз. Күрсәтелгән 181 нче Федераль законда шулай ук инвалидның техник һәм башка хәрәкәтләнү чарасын кую өчен шәһәр төзелеше нормаларын исәпкә алып, ул яшәгән йорт яныннан урын бирү тиешлеге каралган.

Юл эшчәнлеге, шул исәптән, торак пунктлар чикләрендә парковкалар (туктап тору урыннары) булдыру һәм тәэмин итү җирле әһәмияттәге мәсьәләләргә каравы турында Федераль закон положениеләрен истә тотып, урынны яшәү урынына якын җирдән, нәкъ менә йорт яны территориясеннән бирү мәсьәләсе идарәче компанияләр компетенциясендә генә дигән позиция дөрес түгел дип саныйбыз. Юл эшчәнлеге гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын тоту белән генә чикләнми, үзенә күп квартирлы йортларның ишегалды территорияләрен, торак пунктларындагы күп квартирлы йортларның ишегалды территорияләренә керү юлларын капиталь төзекләндерүне дә үз эченә ала.

Инвалид дип танылган затларның хокукларын тормышка ашыру максатларында, Казан шәһәре муниципаль берәмлеге башкарма комитетына инвалид дип танылган затларның металл гаражлары урнашкан җир участокларын арендалау килешүләрен озынайтмаган очракларда, “Инвалидларга уңайлы булган планлаштыру элементлары белән яшәү тирәлеге” турында 35-102-2001 нче кагыйдәләрдәге шәһәр төзелеше нормаларын һәм таләпләрен исәпкә алып, инвалидларның, аларның яшәү урыннарына якын җирдә транспорт чараларын кую урыннарын җиһазлау буенча чаралар күрүен максатка ярашлы булыр дип саныйбыз.

Булган проблемаларны күрсәтеп, шуны билгеләүне дә кирәк дип саныйбыз, инвалидларга карата социаль сәясәт аларны матди яклау ягына гына түгел, инвалидлык профилактикасы, тормыш итү өчен уңайлы тирәлек белән тәэмин итү юнәлешенә таба да камилләшергә тиеш.

Хәрби хезмәткә чакырылучылар һәм чакырылыш буенча хәрби хезмәткәрләр хокукларын яклау

2017 елда Татарстан Республикасыннан 7500 дән артык хәрби хезмәткә чакырылучы гаскәрләргә җибәрелде, шулардан 2450 се Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре шефлык итә торган хәрби частьларга озатылды.

Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасы Хәрби комиссары белән берлектә, 2017 елда хәрби хезмәткә чакыру мәсьәләләре буенча гражданнарга консультацияләр бирү эшен, шулай ук “Хокукый белемнәр мәктәбе” күчмә дәресләре кысаларында хокукый агарту буенча чараларны дәвам итте, дәресләрдә республиканың барлык районнарыннан меңнән артык хәрби хезмәткә чакырылучы һәм аларның ата-аналары катнашты.

“Хокукый белемнәр мәктәбе” дәресләре кысаларында хәрби хезмәткә чакырылучыларга һәм аларның ата-аналарына хәрби хезмәт үтүнең нигезләре, хәрби хезмәткәрләрнең хокуклары һәм бурычлары, хәрби хезмәткә чакырылучылар һәм хәрби хезмәткәрләрнең хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклау механизмнары, Россия Федерациясе Кораллы Көчләре структурасы, Татарстан Республикасында чакырылышка әзерлек һәм аны оештыру, ашыгыч хәрби хезмәт үтү үзенчәлекләре, гражданнарны хәрби хезмәткә контракт буенча җыю, альтернатив гражданлык хезмәте узу турында аңлатмалар бирелде.

Хәрби хезмәткә чакырганда гражданнар хокукларын яклауны тәэмин итү һәм хокукый ярдәм күрсәтү максатыннан Вәкаләтле вәкил Аппаратында чакырылыш мәсьәләләре буенча “кайнар элемтәләр” оештырылды һәм үткәрелде, аның барышында гражданнар белем алу, гаилә хәле, сәламәтлеге буенча армиягә барудан кичектерелеп тору шартлары һәм шулай ук хәрби хезмәт үтү шартлары, хәрби комиссариатлар һәм чакырылыш комиссияләре эше белән кызыксындылар.

Вәкаләтле вәкилнең һәм аның җәмәгать ярдәмчеләренең хәрби хезмәткә чакырылучыларны хәрби хезмәт үтү урыннарына озата

бару, шул исәптән хәрби эшелоннар составында, хәрби частьларга бару практикасы дәвам иттерелде.

Әйтик, 2017 елда хәрби хезмәткә чакырылучыларны Мәскәү, Түбән Новгород, Оренбург, Свердловск, Саратов, Самара өлкәләренә, шулай ук Краснодар һәм Хабаровск крайларына хәрби хезмәт итү урыннарына озату оештырылды, 19 хәрби часть каралды.

Хезмәт итү шартлары белән “эчтән” танышу, хәрби хезмәткәрләр белән аларның урнашу урыннарында очрашулар Вәкаләтле вәкилгә хәрби коллективларда булган хәлне бәяләргә мөмкинлек бирә. Көнкүрешне һәм хезмәтне оештыру, “швед өстәлләре” системасын кертү, спорт заллары һәм бассейннардан файдалану, казармаларда душ кабинкалары һәм кер юу машиналары булу хәрби хезмәткәрләргә уңайлы атмосферада яшәргә һәм хезмәт итәргә мөмкинлек бирә.

Шуның белән бергә еракка баручы хәрби эшелоннар составында хәрби хезмәткә озату йомгаклары буенча безгә берничә кимчелекләрне дә ачыкларга туры килде, болар – вагоннарда вентиляция начар эшләү, эчә торган су запасы җитмәү, хәрби эшелон озак вакыт туктап тору вакытында бәдрәф бүлмәсенә керү проблемалары. Булган кимчелекләр турында без Татарстан Республикасы Премьер-министры А.В.Песошинга һәм Татарстан Республикасы Хәрби комиссары С.Н.Погодинга хәбәр иттек.

Шулай ук хәрби хезмәткә чакырылучыларга медицина тикшеренүе үткәрү сыйфаты борчу тудыра. Медицина күрсәткечләре буенча хәрби хезмәткә чакырылучыларны озатудан калдыру һәм алга таба дәвалануга җибәрү һәм сәламәтлек торышы буенча нигезсез чакырылган хәрби хезмәткә чакырылучыларның саны арту шушы хакта дәлилли.

Татарстан Республикасы Хәрби комиссариаты мәгълүматларына караганда, 2017 елгы ике чакырылыш кампанияләре чорында 588 кеше медицина күрсәткечләре буенча гаскәрләргә озатудан калдырылган һәм өстәмә тикшерүгә җибәрелгән. 2016 елда андыйларның саны 464 кеше иде. Шулай итеп, медицина

күрсәткечләре буенча гаскәрләргә озатылудан алынучылар саны 2017 елда, 2016 ел белән чагыштырганда 27 процентка артты.

2017 елда 102 кеше сәламәтлек торышы буенча хәрби хезмәткә нигезсез чакырылган дип танылган һәм республиканың Җыелу пунктыннан үзләре килгән шәһәр округлары һәм муниципаль берәмлекләргә озатылган. 2016 елда андыйлар 77 кеше иде. Шулай итеп, сәламәтлек торышы буенча хәрби хезмәткә нигезсез чакырылган һәм республика Җыелу пунктыннан кире өйләренә озатылган гражданнар саны 2017 елда, 2016 ел белән чагыштырганда 32 процентка артты.

Ике чакырылыш кампанияләре чорында сәламәтлек торышы буенча нигезсез хәрби хезмәткә чакырылучылар эре шәһәрләрдән – Казаннан һәм Чаллыдан иде. Сәламәтлек торышы буенча гражданнарны нигезсез хәрби хезмәткә чакыру очраклары зур булмаган муниципаль районнарда да (Аксубай, Биектау, Балтач, Кама Тамагы, Спасс, Кукмара, Ютазы) күзәтелүен билгеләп үтәргә кирәк.

Шул ук вакытта гражданнарны сәламәтлек торышы буенча республика Җыелу пунктыннан кире өйгә озатулары хәрби хезмәткәрләрне хәрби хезмәттән сәламәтлек торышы буенча җибәрелү очракларын бетермәде.

Әйтик, 2017 елда Вәкаләтле вәкилгә Татарстан Республикасыннан хәрби хезмәткә чакырылган хәрби хезмәткәрнең әнисе мөрәҗәгать итте, Татарстан Республикасы Хәрби комиссариаты мәгълүматлары буенча 2017 елгы язгы чакырылыш кампаниясенә чакырылганда егет медицина тикшеренүе узган һәм хәрби хезмәткә яраклы дип табылган.

Ләкин хәрби хезмәт үткәндә, 2017 елның ноябрь ахырында, хезмәт итү барышында килеп чыгарга мөмкин булмаган кайбер авырулар буенча хәле кискенләшү аркасында ул хәрби госпитальгә урнаштырылган. 2017 елның декабрендә хәрби-табиблык комиссиясе нәтиҗәләре буенча ул сәламәтлек торышы буенча хәрби хезмәттән җибәрелгән.

Югарыда әйтелгәннәрдән чыгып, Татарстан Республикасы муниципаль районнарындагы һәм шәһәр округларындагы

чакырылыш комиссияләре рәисләренә хәрби хезмәткә чакырылырга тиешле гражданнарның медицина тикшеренүе эшен яхшырту буенча чаралар күрүне, һәм кирәк булган очракта, хәрби хезмәткә чакырылучыларны медицина күрсәткечләре буенча гаскәрләргә җибәрүдән калдыру яисә гражданнарны сәламәтлек торышы буенча нигезсез чакыру очракларын азайту максатларында андый гражданнарны өстәмә тикшеренүгә җибәрергә тәкъдим итәбез.

Миграция мөнәсәбәтләре өлкәсендә кеше хокукларын яклау

Узган 2017 елда Россия Федерациясенең 2025 елга кадәр дәүләт миграция сәясәте Концепциясе икенче этабын тормышка ашыру буенча эш дәвам ителде, һәм гражданнарның аерым төре өчен яшәүгә рөхсәт алганда өстенлекләр булдыруга, Россиягә керүнең яңа тәртибен кертүгә, чит илләрдә яшәүче ватандашларны Россия Федерациясенә ирекле күчерүгә булышлык итү буенча Дәүләт программасында катнашучылар исемлеген киңәйтүгә юнәлтелгән карарлар кабул ителде. Казанда да Үзбәкстан Республикасы илчелеген ачу турында карар кабул ителде.

Шулай ук узган елда, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының чит илләрдә яшәүче ватандашларны ирекле күчерүгә булышлык итү буенча 2017-2018 елларга исәпләнгән программасын раслаган 2017 елның 30 октябрендә дөнья күргән 821 нче карары кабул ителде. Программа өстенлекле мәгариф, сәламәтлек саклау, авыл хуҗалыгы, спорт, мәгълүмат-коммуникацион технологияләр өлкәсендә эшләүче белгечләрне күчерүне, шулай ук бу юнәлешләр буенча укучы студентларны күчерүне күздә тота. Актуаль фәнни һәм технологик проблемалар белән шөгыльләнүче галимнәр һәм белгечләр аерым өстенлеккә ия булачак. Программаны тормышка ашыру республикага 300 ватандашны җәлеп итәргә мөмкинлек бирәчәк.

Программада катнашучыларның саны 300 дип планлаштырганда, чит ил гражданнарына һәм гражданлыгы булмаган затларга Россия Федерациясендә вакытлыча яшәү өчен рөхсәт бирүгә

квоталар саны Татарстан өчен 2018 елда 2017 ел белән чагыштырганда 3500 гә кыскарган һәм 1500 рөхсәтне тәшкил итә. Шуның белән бергә, Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгы мәгълүматлары буенча 2017 елның беренче яртысында вакытлыча яшәүгә рөхсәт бирү турында 2748 карар теркәлгән.

2018 елда вакытлыча яшәүгә рөхсәтләр саны кимү Татарстан Республикасында легаль булмаган төстә яшәүче чит ил гражданнары саны артуга китерергә мөмкин. Шуның белән бергә без, теге яки бу сәбәп буенча безнең ил территориясендә легаль булмаган чит ил гражданнары хокукларын бозуга күп тапкыр игътибарны юнәлттек. (2017 елда Вәкаләтле вәкилгә һәм Вәкаләтле вәкилнең җәмәгать ярдәмчеләренә Россия территориясендә яшәү буенча проблемалары булган 253 кеше мөрәҗәгать итте).

2017 елда Вәкаләтле вәкил Россия Федерациясе территориясендә яшәгән, гражданлыгы булмаган затларның хокукый статусын көйләү белән килеп туган җиңел булмаган хәл уңаеннан Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил каршындагы Эксперт Советы утырышын оештырды. Бу СССРның элеккеге гражданнарына да, СССР таркалганнан соң төрле сәбәпләр аркасында яңадан оештырылган дәүләтләрнең берсендә дә гражданлык алмаган, хәзерге вакытта Россия Федерациясе территориясендә яшәүче (булучы) аларның балаларына да, хөкем ителү турында карар чыгарылган, кайвакыт Россия территориясендә яшәргә ярамавы турындагы карар булган гражданлыгы булмаган затларга да кагыла.

Эксперт Советы утырышында гражданлыгы булмаганлыктан кайсы да булса дәүләткә чыгарып җибәрү мөмкинлеге булмаган һәм туган иленә кайтару өчен таныклык алырга мөмкинлеге булмаган кайбер гражданнарга кагылышлы мәсьәләләр каралды.

Эксперт Советы йомгаклары буенча тиешле документлар белән гражданcызлык статусын билгеләүнең аерым тәртибен кертү кирәклеге турында, алынмаган хөкем карарына ия гражданлыгы булмаган затларга патент нигезендә хезмәт эшчәнлеген тормышка ашырырга хокук бирү мөмкинлеген карау турында, Россия

Федерациясенең административ хокук бозулар турындагы Кодексына илдән чыгарып җибәрелергә тиешле чит ил гражданнарын һәм гражданлыгы булмаган затларны вакытлыча тоту буенча махсус учреждениеләрдә конкрет булу вакытын билгеләү өлешенә кагылышлы үзгәрешләр кертү турында, ирекне чикләү һәм чыгарып җибәрү турында карарларны үтәү шартларында тоту вакытлары һәм законлылык буенча суд контролен тормышка ашыру турында мөһим карарлар кабул ителде. Тиешле хатлар башкарма хакимиятнең федераль органнарына җибәрелде.

Гражданлыгы булмаган затларның хәлен яхшыртуга Россия Федерациясе Конституция судының 2017 елның 23 маенда булган 14-П номерлы хокукый позициясе булышлык итте, анда положениенең 31.7 һәм 31.9 маддәләре Россия Конституциясенә туры килми дип танылды, “Россия Федерациясендә чит ил гражданнарының хокукый хәле турында” 2002 елның 25 июлендә дөнья күргән 115 нче федераль законда каралган, Россия Федерациясе чикләреннән мәҗбүри чыгарып җибәрелергә тиешле, махсус учреждениеләрдә гражданлыгы булмаган затларны тоту вакытлары өчен нәтиҗәле суд контролен тәэмин итүгә юнәлтелгән Россия Федерациясенең административ хокук бозулар турындагы Кодексына кичекмәстән үзгәрешләр кертү карар ителде.

Шуның белән бергә, бүген Россия Федерациясе территориясендә ире яки хатыны, балигъ булмаган балалары булган чит ил гражданнарын һәм гражданлыгы булмаган затларны илдән чыгарып җибәрү проблема булып кала бирә.

Вәкаләтле вәкил адресына Үзбәкстан кешесе – граждан У.га карата аны Россия Федерациясе чикләреннән чыгарып җибәрү турында суд карарын юкка чыгаруны сораган күмәк мөрәҗәгать керде.

У. кайсы да булса дәүләтнең гражданлыгына ия түгел, шулай ук аның гражданлыгы булмаган шәхес итеп раслаучы документлары да юк. Россия территориясенә ул 2006 елда әнисе һәм апалары белән килгән, алар инде хәзерге вакытта Россия Федерациясе гражданнары булып саналалар. Ирнең кәләше һәм баласы бар. Үзбәкстанда

мөрәҗәгать итүченең туганнары да, торагы да юк. Ул үзенең Россия Федерациясендә булуын законлаштырырга теләп караган, әмма бу кайбер сәбәпләр аркасында килеп чыкмаган.

Кеше хокукларын һәм төп ирекләрен яклау турында Конвенциянең 8 маддәсен, шулай ук Россия Федерациясе Конституция судының 2013 елның 14 февралендә дөнья күргән 4-П номерлы карарында язылган позицияне исәпкә алып, җаваплылык чарасы мәгънәсе буенча административ җәза максатларына туры килергә тиеш, административ хокук бозулар турында эшне башкару кысаларында күмәк һәм шәхси мәнфәгатьләрнең гадел балансына ирешүне тәэмин итү өчен, Вәкаләтле вәкил Казан шәһәренең Мәскәү район суды карарына протест кертү үтенече белән Татарстан Республикасы прокуратурасы адресына мөрәҗәгать итте.

Прокуратура протест кертте, аны Татарстан Республикасы Югары Суды канәгатьләндереп, административ чыгарып җибәрү булмый калды.

У. белән булган очракта барысы да уңай хәл ителде, ул гаиләсеннән аерылмады. Әмма хәл башкача булырга мөмкин иде. Протест булмаган очракта У. Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгының чит ил гражданнарын һәм гражданлыгы булмаган затларны вакытлыча тоту махсус учреждениесендә озак вакыт тотылган булыр иде.

Бу очрак беренче һәм бер генә түгел. Шушы уңайдан Вәкаләтле вәкилнең еллык доклады кысаларында Татарстан Республикасы Югары Судына республиканың район (шәһәр) судларындагы мондый очракларга игътибар итү үтенече белән мөрәҗәгать итәбез.

Узган елда без Россия Федерациясе чикләреннән чыгарып җибәрү рәвешендә административ җаваплылыкка тартканда тагын бер проблема белән очраштык. Ул Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгының вакытлыча тоту үзәгенә урнаштырыла торган чит ил гражданнарына аларның балигъ булмаган балаларының кайдалыгын хәбәр итмәүдә чагыла.

Вәкаләтле вәкил адресына ирле-хатынлы Х.лардан мөрәҗәгать керде. Алар икесе дә Таҗикстан Республикасы гражданнары. Казан

шәһәренең район суды карары белән алар 2017 елның мартында алга таба Россия Федерациясе чикләреннән административ чыгарып җибәрү өчен Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгының вакытлыча тоту үзәгенә урнаштырылганнар.

Күрсәтелгән гражданнарның дүрт (2003, 2004, 2013, 2014 елларда туган) балигъ булмаган балалары бар. Административ хокук бозу турындагы карарда бу хакта күрсәтелгән.

2017 елның 21 мартында Х. гаиләсенә карата Россия Федерациясе чикләреннән чыгарып җибәрү һәм Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгының вакытлыча тоту үзәгенә урнаштыру турында карар кабул ителгәч, дүрт балигъ булмаган бала, ата-анасыз, ялгыз калган.

Ата-аналарын Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгының вакытлыча тоту үзәгендә тоту вакытында балаларны төрле приютларга урнаштырганнар. Вәкаләтле вәкил адресына мөрәҗәгать язган вакытка аларның балалары кайда булачагы турында әти кешегә дә, әни кешегә дә, бернинди документ та бирмәгәннәр, балаларның урнашу урынын хәбәр итмәгәннәр.

Вакытында хәлне тикшерү һәм ведомствоара хезмәттәшлек аркасында барлык гаилә әгъзаларын бергәләп Таҗикстан Республикасы территориясенә җибәрү өчен тиешле карарлар кабул ителде.

Бу очракта барысы да яхшы тәмамланды, әмма мондый хәлләргә юл куелырга тиеш түгел. Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгына һәм Татарстан Республикасы буенча Суд приставлары хезмәте идарәсенә мондый очракларга игътибар белән карарга һәм “Бала хокуклары турында” Берләшкән Милләтләр Оешмасы Конвенциясенең 9 маддәсе положениеләреннән файдаланырга кирәк, анда дәүләтләр – конвенциядә катнашучылар баланы ата-анасыннан аермауны тәэмин итә диелә, (бала мәнфәгатьләре хакына аеру кирәклеге очраклары булмаганда).

Россия территориясендә иректән мәхрүм итү урынында булган Таҗикстан Республикасы гражданы аны инвалид итеп тану мәсьәләсе каралганда бик катлаулы хәлдә кала.

Медико-социаль экспертизасы хезмәтләре алу өчен аңа, әлеге хезмәтләрне алганда кирәкле паспортының вакыты чыгу киртә булып торган. Шәхесне раслау турында мөрәҗәгатьләргә Таҗикстан Республикасы Генераль консуллыгыннан җаваплар килмәгән. Ләкин паспорты гамәлдән чыгу вакытына мөрәҗәгать итүче Россия Федерациясе территориясендәге төзәтү учреждениеләрендә җәзаны үтеп бетергән һәм шәхесе үзгәрмәгән.

Ахыр чиктә Россия Федерациясе Хезмәт һәм социаль яклау министрлыгы “Татарстан Республикасы буенча медико-социаль экспертиза баш бюросы” федераль казна учреждениесе тарафыннан мөрәҗәгать итүче шәхесен раслаган документ сыйфатында, аның иске паспортын карау турында карар кабул ителде.

Шуның белән бергә 2017 елның ноябрендә, мөрәҗәгать итүче медико-социаль экспертиза узмыйча, Россия Федерациясенең икенче субъектына оператив дәвалануга китте.

Мондый хәлләргә юл куймас өчен Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсенә һәм “Татарстан Республикасы буенча медико-социаль экспертиза баш бюросы” федераль казна учреждениесенә иректән мәхрүм итү урыннарында булган һәм җәза үтәү вакытында шәхесен ачыклаучы документы вакыты чыккан чит ил гражданнарын медико-социаль экспертизага җибәрү тәртибен билгеләү максатка ярашлы булыр иде.

Пенитенциар система учреждениеләрендә тотылучы затлар хокукларын яклау

Федераль законга ярашлы рәвештә мәҗбүри тоту урыннары эшчәнлегенә контрольлек итү функцияләрен тормышка ашырып, Вәкаләтле вәкил һәм аның Аппараты пенитенциар системада кеше хокукларын саклау һәм яклау буенча даими чаралар үткәрә, шул исәптән Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе төзәтү учреждениеләрен һәм тикшерү изоляторларына барып та.

Вәкаләтле вәкил башлангычы буенча кызыксынган органнар һәм җәмәгатьчелек вәкилләре катнашында иректән мәхрүм итү урыннарыннан азат ителгән затларны тормышка яраклаштыру мәсьәләләре буенча “түгәрәк өстәл” утырышы үткәрелде.

Мондый эш форматы билгеләнгән өлкәдә булган проблемаларны, шулай ук элеккеге хөкем ителгәннәрне социаль адаптацияләү ысулларын анализларга мөмкинлек бирде.

Шулай ук 2017 ел ахырында Татарстан Республикасы Дәүләт Советында элек хөкем ителгән затларны тормышка яраклаштыруга багышланган киңәшмә үткәрелде, аның нәтиҗәләре буенча Министрлар Кабинетына иректән мәхрүм итү урыннарыннан азат ителгән затларны тормышка яраклаштыру буенча эшче төркем төзергә тәкъдим ителде.

Узган елда җәзаларны үтәү мәсьәләләре буенча хөкем ителгәннәргә “Хокукый ярдәм көне” үткәрү кысаларында төзәтү учреждениеләрендә хөкем ителгәннәрне кабул итү эше дәвам итте. Иректән мәхрүм итү урыннарында җәза үтәүчеләр аларны кызыксындырган сораулар буенча дәүләт органнары, Татарстан Республикасы Адвокат палатасы, Татарстан Республикасы Нотариаль конторасы, иҗтимагый оешмалар вәкилләреннән аңлатмалар алу мөмкинлегенә ия булдылар.

Хөкем ителгәннәр “Хокукый ярдәм көне”ндә мөрәҗәгать итә торган сораулар җыелмасы шактый киң. Медицина ярдәме күрсәтү мәсьәләләрен аерым күрсәтергә кирәк.

Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстандагы идарәсе төзәтү учреждениеләрендә 2017 елда үткәрелгән тугыз “Хокукый ярдәм көне”ндә медицина ярдәме һәм дәвалауларын сорап 83 кеше мөрәҗәгать итте. Алар арасында Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстандагы идарәсе төзәтү учреждениеләрендә тар белгеч-табиблар булмау сәбәпле тиешенчә медицина ярдәме күрсәтмәү турында шикаятьләр бар.

Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстандагы идарәсе тәкъдим иткән мәгълүматларга караганда, 2017 ел дәвамында тар белгеч-табибларның система учреждениеләренә баруы белән

проблема булмаган. Шикләнелүче, гаепләнүче һәм хөкем ителгәннәрне сәламәтлек саклау учреждениеләренә консультацияләр алу, тикшеренү һәм дәвалау өчен алып баруда да киртәләр булмаган. 2017 елда республиканың тикшерү изоляторларына һәм төзәтү учреждениеләренә тар белгеч-табиблар 4286 тапкыр барган, алар үз чиратында, 8328 шикләнелүче, гаепләнүче һәм хөкем ителгән кешегә консультация биргән, тикшерү үткәргән.

Шуның белән бергә медицина тикшеренүе үтүне яки тар профильле табиб-белгечләр дәвалаганны озак көтү иректән мәхрүм итү урыннарында булучыларда үз саулыклары өчен урынлы борчу уята.

Әйтик, 2017 елның 29 августында Вәкаләтле вәкил адресына Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстандагы идарәсе 2 нче тикшерү изоляторында тотылучыдан электрокардиостимулятор (ЭКС)ның дөрес эшләвен тикшерүне һәм аның эшен коррекцияләүне сораган мөрәҗәгать керде. Йөрәк-кан системасы авыруы аркасында гражданга 2015 елда ЭКС куелган булган һәм ул аппарат эшен бәяләү һәм контрольдә тоту буенча даими төстә кардиолог-аритмолог консультациясенә мохтаҗ булган.

Россия Җәзаларны үтәтү хезмәтенең 16 нчы “медико-санитар часте” сәламәтлек саклау учреждениесе гражданга берничә тапкыр аны стационарга кардиолог-аритмологка алып барабыз дип ышандырган. Көнен билгелиләр, әмма ул соңга таба берничә тапкыр күчерелә. Гражданны ЭКС эшенә бәя бирү һәм контрольлек итү максатыннан консультациягә табиб кардиолог-аритмологка бары 2017 елның 14 декабрендә генә алып барганнар.

Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстандагы идарәсе учреждениеләрендә тар белгеч-табиблар булмаганлыктан хөкем ителгәннәрне тикшерү яки кабат тикшерү үткәрү өчен медико-социаль экспертизага җибәрү проблемасы борчу уята. Хөкем ителгәннәр төрле медицина, шулай ук дәвалау-профилактика учреждениеләренә, сәламәтлек саклау оешмаларына мөрәҗәгать итәргә мәҗбүр. Белгечләр кабул итүгә чират булганлыктан, хөкем ителгәннәр авырган чирләр тагын да көчәеп китәргә мөмкин.

Шулай ук республиканың тикшерү изоляторларының чиктән тыш тулы булуын әйтми булмый.

Әйтик, Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе мәгълүматлары буенча 2018 елның 1 гыйнварына республиканың кайбер тикшерү изоляторларында урыннар саны буенча лимиттан артып китү фактлары теркәлгән. Аерым алганда, Казан шәһәренең 2 нче тикшерү изоляторында 673 кеше урынына 782 җинаять кылуда шикләнелүче һәм гаепләнүче, Минзәлә шәһәрендә урнашкан 4 нче тикшерү изоляторында 132 кеше урынына 159 шикләнелүче һәм гаепләнүче, Чистай шәһәрендә урнашкан 5 нче тикшерү изоляторында 522 кеше урынына 558 шикләнелүче һәм гаепләнүче тотылган.

Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасындагы идарәсе чаралар күрүгә карамастан елдан ел республиканың тикшерү изоляторында урыннар булмау проблемасы аеруча кискенләшә.

Әлеге уңайдан Татарстан Республикасы судларына гаепләү карарлары кабул иткәндә икътисадый җинаятьләр кылуда шикләнелүче яки каты авырулар белән авыручы затларны җәмгыятьтән аеру белән бәйле булмаган чаралар билгеләүне тәкъдим итәбез. 2017 ел дәвамында Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстандагы идарәсе учреждениеләрендә тоту шартлары буенча шикаятьләр килде, болар – кием белән тәэмин итмәүгә, корреспонденцияләр җибәрүгә һәм алуга, хөкем ителгәннәр өчен посылкаларда яки күчтәнәчтә кайбер туклану продуктлары бирү тыелуга кагыла.

Шушы темага кагылышлы кайбер шикаятьләр Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстандагы идарәсе белән бергәләп эшләү нәтиҗәсендә хәл ителде. Ләкин кайбер очракларда Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстандагы идарәсе ягыннан аңламау очраклары белән дә очрашырга туры килде.

Әйтик, Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстандагы идарәсе 18 нче төзәтү колониясендә “Хокукый ярдәм көне” үткәрү барышында Вәкаләтле вәкил бәйрәм көнендә эшләгәндә

стройда тезелү вакытында булмаган өчен нигезсез дисциплинар җавапка тарту фактларын ачыклады. Башкача әйткәндә, төзәтү учреждениесе хакимияте хезмәт законнарының, ял вакытын көйләүче положениеләрнең хөкем ителгәннәргә дә кагылуын исәпкә алмаган.

Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстандагы идарәсе 8 нче төзәтү колониясендә тоту шартларына кагылышлы шикатьләр буенча тикшерүләр үткәргәндә без, озак вакытка исәпләнгән күрешүләрнең вакытын нигезсез кыскарту һәм хөкем ителгәннәр өчен посылкалар һәм күчтәнәчләр кабул итү тәртибен бозу, аерым алганда, посылкаларны һәм күчтәнәчләрне хөкем ителгән кешенең шәхси эшендә күрсәтелгән затлардан да гына алу фактларын ачыкладык. Мондый фактлар шактый иде.

Җинаять-башкару законнары посылкалар, күчтәнәчләр, бандерольләрне хөкем ителгән кешенең шәхси эшендә күрсәтелгән затлардан гына кабул итү тәртибен билгеләми, ә хөкем ителгән кеше ел дәвамында (төзәтү учреждениесе төренә һәм режимына, шулай ук җәза үтәү шартларына бәйле рәвештә) ала торган посылка, күчтәнәч һәм бандерольләрнең санын гына билгели. Биредә хөкем ителүче төзәтү учреждениесе хакимиятенә Россия Федерациясе Җинаять-башкару кодексында посылкаларны алу саны чикләреннән чыкмыйча, посылкаларны һәм күчтәнәчләрне бары аерым затлардан гына кабул итү үтенече белән мөрәҗәгать итә алуын исәпкә алмаганнар.

Ике факт буенча да без Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстандагы идарәсенә ачыкланган хокук бозуларны бетерү буенча тиешле һәм кирәкле чараларны күрүне тәкъдим иткән мөрәҗәгать җибәрдек. Ләкин Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстандагы идарәсендә безнең тәкъдимнәрне исәпкә алмадылар. Ахыр чиктә әлеге хокук бозулар без прокуратура органнарына мөрәҗәгать иткәч прокурор күргән чаралардан соң бетерелде.

Мондый хәлләргә юл куймас өчен Вәкаләтле вәкил иректән мәхрүм итү урыннарында булган затларга карата хезмәт турындагы законнарның ял һәм бәйрәм көннәрендә ялга кагылышлы таләпләрен туры күләмдә саклау кирәклегенә, шулай ук хөкем ителгәннәр өчен

посылкалар һәм бандерольләр алганда җинаять-башкару законнарын үтәүгә һәм хөкем ителгәннәрнең туганнары белән озакка сузылган күрешүләр өчен билгеләнгән вакытны үтәүне тәэмин итүгә игътибарны юнәлтүне максатка ярашлы дип саный.

Закон бозган һәм шуның нәтиҗәсендә иректән мәхрүм итү белән бәйле җәзаларга тартылган затларга гуманлы караш заманча җәмгыятькә хас булырга тиеш. Мәҗбүри тору урыннарында булган затларның хокукларын чикләү законда билгеләнгән чикләрдән чыкмаска тиеш.

Йомгак

Докладта кеше хокукларын яклау һәм тәэмин итү проблемаларыннан чыгып, Вәкаләтле вәкил түбәндәге нәтиҗәләргә туктала.

Хезмәт хокукый мөнәсәбәтләре өлкәсендә элеккечә үк хезмәт хакын үзвакытында түләмәү проблемасы кискен тора. Аның масштабларын киметү өчен хакимият органнары һәм җирле үзидарәләр органнары тыгыз хезмәттәшлектә эшләргә тиеш. Бу хезмәттәшлектә җитештерүдә имгәнүләрне киметүгә һәм эш бирүчеләрнең хезмәткәрләр белән хезмәт мөнәсәбәтләрен тиешенчә теркәү өлешендә хезмәт законнары таләпләрен саклавына юнәлтелгән системалы эш алып баруы бик мөһим булып кала.

Татарстан Республикасында торак төзүнең югары темплары сакланса да, гражданнарның торакка хокукларын саклау һәм тәэмин итү белән бәйле хәл ителмәгән аерым проблемалар кала.

Социаль ипотека программасы буенча төзелгән, кайбер очракларда гарантия вакыты чорында төзелеш кимчелекләре ачыкланган торак йортларда яшәүче гражданнарны уңайлы һәм имин шартлар белән тәэмин итү буенча оператив чаралар кабул итәргә кирәк. Махсуслашкан торак биналарының найм килешүләре буенча махсуслашкан торак фондыннан торак алырга хокукы булган ятим балаларның һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балаларның

торакка хокукларын тормышка ашыруга нык игътибар бирелергә тиеш.

Торак алып торучылар һәм милекчеләр, элеккеге торак алып торучыларның һәм милекчеләрнең коммуналь хезмәтләргә түләү буенча бурычлары җыелган очракларда (элеккеге милекче белән торакны сату-алу килешүендә каралган бурычларны түләү буенча йөкләмә алган очракларны исәпләмәгәндә), суд һәм судтан тыш тәртиптә коммуналь хезмәтләрне туктату яки чикләүдән сакланган булырга тиеш.

Сәламәтлек саклау, социаль хезмәт күрсәтү һәм мәгариф учреждениеләрен үзгәртеп кору белән беррәттән, гражданнарның социаль хокуклары җыелмасын һәм законда билгеләнгән гарантияләр күләмен тәэмин итү мөһим.

Республиканың кайбер муниципаль берәмлекләрендә тудыру бүлекләре ябылу һәм медицина учреждениеләренең яшәү урыннарыннан ерак булуы сәбәпле медицина ярдәме алуга гражданнарның хокукларын саклау белән бәйле аерым мәсьәләләрне хәл итү актуаль булып кала. Халыкка социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләрен, мәгариф оешмаларын үзгәртеп кору яки ябу процесслары гражданнарның социаль яклану дәрәҗәсен киметүгә китерергә тиеш түгел.

Нәтиҗәле социаль сәясәт инвалидларны җәмгыятьтә тулы тормыш белән яшәү өчен башка гражданнар белән тигез мөмкинлекләр тәэмин итүдән башка мөмкин түгел. Техник тернәкләндерү чараларына мохтаҗ инвалидларны тулы күләмдә тәэмин итүгә җитәрлек финанс чаралары булмау шартларында, техник тернәкләндерү чарасын үз акчасына алган инвалидка компенсация түләү белән бәйле мәсьәләләр мөһим әһәмияткә ия.

Татарстанның гражданнарны хәрби хезмәткә әзерләү буенча алдынгы позицияләре хәрби хезмәткә чакырылучыларга медицина тикшеренүләре үткәрү буенча сыйфатлы эш белән аерылып торырга тиеш.

Пенитенциар система учреждениеләрендә медицина ярдәме күрсәтү һәм башка шартларны булдыру, иректән мәхрүм итү

урыныннан азат ителгәннәрне тормышка яраклаштыру актуаль мәсьәләләр булып кала.

Югарыда әйтелгәннәрне исәпкә алып, кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәэмин итү һәм көчәйтү максатыннан, Вәкаләтле вәкил дәүләт органнарына, җирле үзидарәләр органнарына һәм вазифадагы затларга түбәндәге чараларны күрергә тәкъдим итә.

1. Хезмәт мөнәсәбәтләре өлкәсендә кеше хокукларын тормышка ашыру максатыннан:

1.1.Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына судта акылга зәгыйфь яисә өлешчә акылга зәгыйфь дип танылган балигъ булган затларның хокукларын яклау буенча опека һәм попечительлек органы белгечләре муниципаль белгечләр булырга тиеш дигән норматив хокукый акт кабул итү мәсьәләсен карарга.

1.2. Хезмәт законнарын саклауга күзәтчелекне тормышка ашыручы дәүләт органнарына республиканың Әлмәт, Югары Ослан, Мамадыш, Питрәч муниципаль районнарында бала хокукларын яклау буенча опека һәм попечительлек органы белгечләрен муниципаль хезмәткәрләр вазифалары исемлегенә кертүгә юнәлтелгән көйләү чаралары кабул итү турында мәсьәләне карарга.

1.3. Җирле үзидарә органнарына:

тормыш дәрәҗәсен күтәрү һәм керемнәрне легальләштерү буенча ведомствоара комиссияләр кысаларында эш хакын түләмәү куркынычы булган оешмаларны ачыклау һәм эш хакы буенча бурычлар җыелуны кисәтүгә юнәлтелгән оператив чаралар кабул итү буенча эшне активлаштырырга;

тормыш дәрәҗәсен күтәрү һәм керемнәрне легальләштерү буенча ведомствоара комиссияләр һәм хезмәтне саклау буенча координацион советлар кысаларында төзелеш эшчәнлеге алып барган, хезмәт килешүе теркәүдән читләшкән яки граждан-хокукый килешүләр төзүче оешмалар турында планнан тыш тикшерүләр үткәрү өчен Татарстан Республикасы Дәүләт торак инспекциясенә мәгълүматлар тапшыру эшен оештырырга.

2. Гражданнарның торакка хокукларын тормышка ашыру максатыннан:

2.1. “Татарстан Президенты каршындагы дәүләт торак фонды” коммерциячел булмаган оешмасына социаль ипотека программасы буенча торак йортлар төзүне тормышка ашыручы подрядчы оешманы алыштырганда һәм яңа подрядчы оешма белән килешү мөнәсәбәтләре төзегәндә гарантия вакыты чорында торак йорттан файдалану барышында ачыкланган кимчелекләр булганда, элеккеге подрядчы оешма гаебе белән килеп чыккан төзелеш кимчелекләрен бетерү буенча йөкләмәләрнең конкрет күләмен карарга.

2.2. Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгына, торак милекчеләре булган яки социаль найм килешүе буенча торак алып торган ятим балаларны һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм балаларны махсуслашкан торак фондыннан торак белән тәэмин итү турында гаризаларны караганда, һәр очракта 2013 елның 12 гыйнварында дөнья күргән 8 нче “Ятим балаларны һәм ата-ана тәрбиясеннән калган балаларны торак белән тәэмин итү турында” республика Законының 1 маддәсе 4 өлешендәге 1 пункты положениеләрен һәм “Татарстан Республикасында халыкны адреслы социаль яклау турында” Татарстан Республикасы Законының 8 маддәсенә үзгәрешләр кертү турында”гы законны исәпкә алып, гариза бирүче белән беррәттән, торактан мөстәкыйль файдалану хокукына ия затлар булу-булмавын исәпкә алырга.

2.3. Татарстан Республикасы Дәүләт торак инспекциясенә һәм муниципаль торак контроле органнарына, торакны алып торучыларга һәм милекчеләргә торакта элеккеге милекчеләр яшәү чорында барлыкка килгән коммуналь түләүләр буенча бурычлар аркасында (бурычларны түләү буенча йөкләмәләр элеккеге милекче белән сату-алу килешүендә каралган очракларны исәпкә алмаганда) идарәче оешмаларның коммуналь хезмәтләр күрсәтүне туктату яки чикләү буенча гамәлләрен кисәтүгә юнәлтелгән чараларны күрү мәсьәләсен карарга.

3. Аерым төр гражданнарның сзламәтлек саклауга һәм медицина ярдәменә хокукларын тормышка ашыру максатыннан, Татарстан

Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгына муниципаль берәмлекләрнең тудыру бүлекләре ябылган сәламәтлек саклау учреждениеләренең бала тудырган хатын-кызларны (алар риза булган очракта) һәм сабыйларны муниципаль ара үзәкләрдән яшәү урыннарына санитар траспортта озатуын оештыру, аларга мондый мөмкинлек булу турында мәгълүмат бирү буенча чаралар күрергә кирәк.

4. Аерым төр гражданнарның социаль хезмәт күрсәтүгә хокукларын тормышка ашыру максатыннан Татарстан Республикасы хөкүмәтенә Татарстан Республикасы Хезмәт, мәшгульлек һәм социаль яклау министрлыгының социаль хезмәт күрсәтү комплекслы үзәкләренең социаль-тернәкләндерү бүлекләре санын саклау мөмкинлеге турындагы мәсьәләне карарга.

5. Гражданнарның белем алуга хокукларын тормышка ашыру максатыннан Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре башкарма комитетлары җитәкчеләренә авыл җирлегендә урнашкан муниципаль гомуми белем бирү оешмасын үзгәртеп кору яки ябу турында карар кабул итү очракларында гражданнар җыеннары үткәрү яки аларны сораштыру юлы белән авыл җирлегендә яшәүчеләр фикерен исәпкә алуга юнәлтелгән чаралар үткәрүне тәэмин итәргә.

6. Инвалидларның хокукларын тәэмин итү һәм яклау максатыннан:

6.1. Дәүләт учреждениесенә – Россия Федерациясе Социаль иминият фондының Татарстандагы төбәк бүлегенә рәсми сайтта техник тернәкләндерү чараларын сатып алуны һәм хезмәтләр күрсәтүне тормышка ашыру вакыты нәтиҗәләре буенча билгеләнгән барлык техник тернәкләндерү чаралары һәм хезмәтләрнең бәясе турында мәгълүмат урнаштырырга.

6.2. Казан шәһәре муниципаль берәмлеге башкарма комитетына инвалид дип танылган затларның металл гаражлары урнашкан җир участокларын арендалау килешүләрен озынайтмаган очракларда, шәһәр төзелеше нормаларын исәпкә алып, инвалидларның, аларның яшәү урыннарына якын җирдә транспорт чараларын кую урыннарын җиһазлау буенча чаралар күрергә.

7. Хәрби хезмәткә чакырылырга тиешле яшь егетләрнең хокукларын яклау максатыннан муниципаль районнардагы һәм шәһәр округларындагы чакырылыш комиссияләре рәисләренә хәрби хезмәткә чакырылырга тиешле гражданнарга сыйфатлы медицина тикшеренүен оештыруга юнәлтелгән чаралар күрергә.

8. Мәҗбүри тоту урыннарында тотылучы затларның хокукларын яклау максатыннан:

Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстандагы идарәсенә:

Россия Федерациясе Хезмәт һәм социаль яклау министрлыгы “Татарстан Республикасы буенча медико-социаль экспертиза баш бюросы” белән берлектә иректән мәхрүм итү урыннарында булган һәм җәза үтәү чорында вакыты чыккан шәхесен ачыклаучы документы булган чит ил гражданнарын медико-социаль экспертизага җибәрү буенча хезмәттәшлек тәртибен билгеләргә;

Татарстан Республикасы төзәтү учреждениеләре җитәкчеләренә хөкем ителгәннәргә аларның туганнары булмаган затлардан тоткарлыксыз посылкалар алуны тыюга юл куймаска.

С.Х. Сабурская,
Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил
Казан, февраль, 2018 ел

ДОКЛАД УПОЛНОМОЧЕННОГО ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА В РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН

О СОБЛЮДЕНИИ ПРАВ И СВОБОД ЧЕЛОВЕКА И ГРАЖДАНИНА В РСЕПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН В 2017 ГОДУ

Аппарат Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан
Адрес: 420015, г. Казань, ул. К. Маркса, 61
Тел./факс: (843) 236-41-80
E-mail: tat.ombudsman@tatar.ru
www.upch.tatarstan.ru

Отпечатано в ГК «ШиП»
Тираж 250 экз.
420080, г. Казань, ул. Декабристов, 185/47
Тел.: (843) 555-11-11

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА КЕШЕ ХОКУКЛАРЫ БУЕНЧА ВӘКАЛӘТЛЕ ВӘКИЛ ДОКЛАДЫ

2017 ЕЛДА ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА КЕШЕ ҺӘМ ГРАЖДАННЫҢ ХОКУКЛАРЫН ҺӘМ ИРЕКЛӘРЕН САКЛАУ ТУРЫНДА

Татарстан Республикасында кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Аппараты
Адрес: 420015, Казань ш., К. Маркс ур., 61
Тел./факс: (843) 236-41-80
E-mail: tat.ombudsman@tatar.ru
www.upch.tatarstan.ru

ГК «ШиП» нәшер ителде.
Тираж 250 данә.
420095, Казань ш., Декабристов ур., 185/47
Тел.: (843) 555-11-11